

בעזרת השם יתברך

קונטרס

שותפו של עמלק

שאלות ותשובות

ששאלו את כ"ק אדמו"ר שליט"א

חלק ג'

בו יבואר:

א. מה שכתוב בש"ס זוהר הקדוש, מדרשים, ובספרי בעל שם טוב ז"ע בענין כשרות הטבחים שהם שותפם של עמלק

ב. לפני ביאת המשיח יהיה עירבוב גדול שסמ"ך מ"ם יעשה חסידים לאלפים ולרבבות, והנסיון יהיה גדול מאוד לדעת האמת לאמיתו.

ג. הדרך האמיתי של דרך הבעל שם טוב, מספריו, מדרכו שהוא עשה ותיקן, והדריך.

ד. הבעל שם טוב נוסע מעיר לעיר מרב לרב, ומגלה לו שכל העיר אוכלים נבילות וטרופות כמו בעיר קראקא, והרב הצדיק אינו יודע מכלום מה קורא מאחוריו.

ה. מה עיקר העבודה של השט"ן?

ו. נסיון האחרון בגלות המר.

יוצא לאור על ידי

אברהם הררי

פה ארצות הברית - שנת תשס"ב

המן, עמלק

והבשר שאתה אוכל

שאלה כ"ב

למה מוכיח ומפחיד כל הזמן על עניני כשרות תפילין ומזוזות הלא יש לנו מצוות ואהבת לרעך כמוך וצריך לאהוב כל יהודי ולא לדבר ולקטרג עליו חס ושלום וצריכים לקרב כל אחד מישראל באהבה בלי לומר לו מוסר, ואי אפשר בשום אופן לעבוד בדרך אחר!

תשובה! בספר הקדוש קב הישר (פרק ה') כתב וזה לשונו: אי אפשר לקיים המצוות עשה של "ואהבת לרעך כמוך" אם לא מודיע לחבירו העונשים שבאים לנשמת האדם אחר יציאת הנשמה מהגוף. והספר הקדוש קב הישר הדריך וחינך אלפי בני ישראל בדרך התורה והיראה במשך מאות שנים, על ידי שגילה לנו כל העונשים הבאים להאדם העובר על מצוות השם.

עוד כותב שם: אילו היו יודעים בני העולם גודל השכר להחזיר חבירו למוטב^א היו רודפים אחריו תמיד כמו

(א) המזכה את הרבים להחזירם בתשובה הוא
ה"יחסן" הכי גדול בשמים

בגודל מעלת "ורבים השיב מעון", ואשר המזכה את הרבים להחזירם בתשובה הוא ה"יחסן" הכי גדול בשמים, כדאי להעתיק מה שכתב בספר ישמח משה על תנ"ך בהקדמה (קונטרס תהלה למשה דף י"א ע"ב), וזל"ק:

שרודף אחרי כסף וזהב (זוהר הקדוש תרומה קכח ב', קב הישר פרק ק' קא, קב).

מבואר בזוהר תרומה דף קכ"ח ע"ב, שהוא זכאה בעי למרדף בתר חייבא וכו' בגין דיתחשב עלי' כאילו הוא ברא לי', ודאי איהו שבחא דיסתלק בי' יקרא דקוב"ה יתיר משבחא אחרא וכו', ועל דא כתיב באהרן ורבים השיב מעון, וכתיב בריתי היתה אתו החיים והשלום. ועיי"ש בדף קכ"ט ע"א כמה הפליגו שם כמה גדולים זכות הצדיקים שמחזירים רשעים בתשובה.

וכן שמעתי מאדמו"ח ז"ל, אשר סיפר לו מוזל"ה, איך שפעם אחת נפגשו בעולם העליון רש"י ז"ל עם הרב הקדוש ר' איציקל מדראהאביטש, ושאל רש"י ז"ל [מאת] ר' איציקל, איזה זכות ומצוה יש לו לבנו הרב הקדוש ר' מיכל המגיד מישרים מזלאטשוב מה ששומע שמרעישין בכל העולמות עם בנו הרב הנ"ל. והשיב לו ר' איציקל הנ"ל, איך שלומד תורה לשמה. ולא נתקררה דעתו של רש"י ז"ל. ואמר לו עוד, שבנו הרבה לסגף את עצמו בתעניות וסיגופים, וגם בזה לא נתקררה דעתו הקדושה. ואמר לו עוד, אשר הרבה בגמ"ח [בגמילות חסדים] וצדקה ופיזור נתן לאביונים וכדומה, ועוד לא נתקררה דעתו. שוב אמר לו שרבים השיב מעון ועשה הרבה בעלי תשובה בעולם, ובזה נחה ושקטה דעתו של רש"י ז"ל, ונחה דעתו הקדושה מה שמרעישים אתו כל הפמליא של מעלה, עד כאן.

מובן, כי מעשה כזאת לא יוכל לספר אשר עיני בשר לו, ואך לאדם אשר עיניו משוטטות בעולמות עליונים שומע ורואה מה שלא ישמע לזולתו יוכל לספר כזאת. עד כאן לשונו.

שאלה כ"ג

שאלה למה הרב מעורר כל כך הרבה על ענין הבשר שחושב שהוא טריפה, הלא אפילו אם הבשר טריפה לפי דעתי השתיקה יותר טוב שאסור לעשות ולעורר מחלוקת, ובודאי שאין מחויבים כל הזמן להחזיק במחלוקת?

תשובה!

ראה בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ג' נ"ט) דיש מקום שמחויבים להחזיק במחלוקת, וכשם שהמחלוקת הוא עון כך מניעת המחלוקת במקום שצותה התורה להחזיק במחלוקת הוא גם כן עון, וכן כתב החרדים פרק ד' אות מ"ב ומ"ג, ומביאו בספר ויואל משה ח"ב פרק נ"ג.

וכותב שם מרן הגה"ק מסאטמאר זצ"ל בזה הלשון, והרי שהחמיר יותר במי שאינו מחזיק במחלוקת על המתנייצבים על דרך לא טוב ממי שהוא מחזיק במחלוקת במקום שאין צורך, אף שוודאי להחזיק במחלוקת במקום שאין צורך הוא עון פלילי ונורא מאד כי גדול השלום כנודע, מכל מקום למנוע ממחלוקת על המתנייצבים על דרך לא טוב גרע יותר עד כאן לשונו.

וז"ל יעב"ץ אבות פרק ב' משנה ו', מי שאינו נכנס במחלוקת על המתנייצבים על דרך לא טוב אינו חושש לעלבון קונו ואינו נכנס לגדר אנשים, עד כאן לשונו.

(ב) ומה נוראים דברי המדרש רבה איכה – על הכתוב ויצא מבת ציון, וזה לשון קדשו: היו גדולי ישראל רואין דבר עבירה והופכים פניהם ממנו, אמר להם הקב"ה תבא שעה ואני עושה לכם כן, עד כאן לשונו.

ובאבות דרבי נתן (פרק כ"ט) ז"ל: מפני מה מתים תלמידי חכמים בלא זמנם מפני שהם בוזים בעצמם שאינם

נוקמים ונוטרים כנחש על דברי תורה ויראת שמים, עד כאן לשונו.

ולסיום הדברים: אעתיק מה שכתב הלוחם הגדול מוהר"ר חיים סופר זצ"ל בספרו הבהיר שערי חיים דף ו, ע"ב, וזה לשונו:

אוי מיום הדין ואוי מיום התוכחה בבוא עת מועד לכל חי, וכי יפקוד ד' על מעשי אנוש ועל פעולות אדם שיחופש וימצא כתוב:

צדיק זה חלל שבת, חסיד זה עבר על נדה, ירא אלקים זה עבר על נבילה וטריפה ושעטנו, קדוש זה עבר על אשת איש, וישתוממו כל אנשי אמונה וישאלו הלא הצור תמים פעלו, ויענהו ד' בסערה: הלא ה' בכחך למחות באיש פלוני אלמוני רשע. מדוע לא זכרת אותו ולא פקדת עליו אשמו וכו' עד כאן לשונו.

שאלתנו הוא: האם אין דברים קדושים הנ"ל די לעורר את כל אחד לעשות כל אשר ביכולתו להציל הכלל ישראל מאכילת נבילות וטריפות חלב ודם, וישראל קדושים הם ורוצים לשמוע?

בו וראה מה שכתוב ברמב"ם (הל' ע"ז פ"א ה"ג), וז"ל: כיון שהכיר [אברהם] אבינו ע"ה את בוראן . . . התחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם, ולהודיעם שיש שם אלה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והי' מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא, שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם, וכיון שהיו העם מתקבצין עליו ושואלין לו על דבריו, הי' מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות, והם אנשי בית אברהם, ושתל בלבם העיקר הגדול הזה, וחיבר בו ספרים, והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומוזהיר, ויצחק הודיע ליעקב, ומינהו ללמד, וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים עליו,

ויעקב אבינו למד בניו כולם, והבדיל אחד ממונה כדי שלא תשכח הלימוד. והי' הדבר הולך ומתגבר בבני יעקב ובנלוים עליהם, ונעשית בעולם אומה שהיא יודעת את ה', עד כאן לשונו.

ומדייק על זה בספר ויו"מ בהקדמה (ע' י"ב), דדייק הרמב"ם בלשונו "וכן הדין לעשות לכבודו", כדי שלא נאמר שאברהם אבינו ע"ה עשה זאת רק ממדת חסידות, אבל מצד הדין אין חיוב למסור נפשו על זה, לכן דייק הרמב"ם שעשה זאת מפני ש"כן הדין לעשות לכבודו".

בפירוש מתנות כהונה כאן כתב, וז"ל: לפי הענין הוא שם מקום, ובקשתי ולא מצאתי מאמר זה בשום מקום זולתי פה, עד כאן לשונו. ובפירוש מהרז"ו כאן כתב: הוא מין ירק. החפץ חיים וצ"ל כותב נראה קונטרס הצלת נפשות באריכות] וז"ל, ויתכן שלעתיד לבוא יתבעו לאחד על חלב ובשר חזיר, ויענה הלא נזהרתי בכשרות כל ימי ולא אכלתי משום חשש סירכא, ויענו לו הלא פלוני אכל והתביעה היא עליך גם כן, שערבת בעדו בעת קבלת התורה. והלא אחז"ל באבל, עני שאין לו מה לאכול מותר לו לעשות מלאכה בצנעא לאחר ג' ימים לאבילתו, אבל אמרו חכמים, תבוא מאירה לשכניו שהצריכוהו לכך (והיינו שהי' להם לסייעו שלא יבוא לידי כך). והתם הוא רק איסור דרבנן, והכא הוא חיוב מלקות על כל כזית וכזית, ואיסור דאורייתא הוא אפילו על משהו.

עוד שם: אנו אומרים באבינו מלכנו מחה והעבר פשעינו וחטאתינו מנגד עיניך, ואח"כ אנו אומרים אבינו מלכנו מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובותינו, ואיתא שטרי חוב חדשים, אלא הוא שטר חוב של ערבות, עיי"ש עוד באריכות. וכן כתב הצה"ק רבי הלל מקאלאמייע זי"ע בספרו משכיל אל דל.

שאלה כ"ד

איך יכול להיות שהרבנים המכשירים לא
יודעים שההכשר שלהם אינו כשר?

תשובה!

בענין זה שאפשר להונות את הצדיק, ידוע
מה שנעשה עם פסל מיכה^ג תחת הנהגתו של

ובספר הקדוש חובת הלבבות שער אהבת ה' פ"ו כתב,
וכן מי שאינו מתקן אלא נפשו בלבד, תהי' זכותו מעוטה. ומי
שמתקן נפשו ונפשות רבות, תכפל זכותו כפי זכיות כל מי
שמתקן לאלוקים, כמו שאמרו חז"ל כל המזכה את הרבים
אין חטא בא על ידו, ואמרו משה זכה חיכה את הרבים זכות
הרבים תלוי בו שנאמר (דברים ל"ג) צדקת ה' עשה ומשפטיו
עם ישראל, ואומר (משלי כ"ד) ולמוכיחים ינעם ועליהם
תבוא ברכת טוב וכו', עיי"ש.

ג) ראה שופטים (פרק יח פסוק לא) וישימו להם את פסל
מיכה אשר עשה כל ימי היות בית האלהים בשלה.

וראה ברש"י שופטים (פרק יז פסוק א): ויהי איש מהר
אפרים - אע"פ שנכתב שתי פרשיות הללו בסוף הספר של
מיכה ושל פלגש בגבעה בתחלת השופטים היה בימי
עתניאל בן קנו שנאמר וישימו להם את פסל מיכה וגו' כל
ימי היות בית אלהים בשילה למדנו שכל ימי שילה היה
דמות של מיכה, ובפלגש בגבעה נאמר על יבוס שבירושלים
לא נסור אל עיר עובדי כוכבים למדנו שעדיין לא כבשו את
ירושלים.

וברש"י הושע (פרק י פסוק ט): מימי הגבעה חטאת
ישראל - חטאת זה נקוד רפי שהוא לשון נקבה ולשעבר כמו
עשת באת אזלת יד מימי גבעת בנימין חטאת ישראל לפי

שהיה מעשה פלגש בגבעה בימי עתניאל בן קנו שהיה ראשון לשופטים בימי כושן רשעתים ובימיו היה פסל מיכה וכל זה מצינו בסדר עולם:

שם עמדו - באותה מדה אחזו להם מאז.

ובתלמוד בבלי סנהדרין (דף קג עמוד ב): אמר ליה רבא לרבה בר מרי: מפני מה לא מנו את יהויקים - משום דכתיב ביה (דברי הימים ב' ל"ו) ויתר דברי יהויקים ותעבתיו אשר עשה והנמצא עליו. מאי והנמצא עליו? רבי יוחנן ורבי אלעזר; חד אמר: שחקק שם עבודה זרה על אמתו, וחד אמר שחקק שם שמים על אמתו. אמר ליה: במלכים לא שמעתי, בהדיוטות שמעתי. מפני מה לא מנו את מיכה - מפני שפתו מצויה לעוברי דרכים, שנאמר כל העובר ושב אל הלויים. (זכריה י') ועבר בים צרה והכה בים גלים. אמר רבי יוחנן: זה **פסלו של מיכה**. תניא, רבי נתן אומר: מגרב לשילה שלשה מילין, והיה עשן המערכה ועשן פסל מיכה מתערבין זה בזה. בקשו מלאכי השרת לדוחפו, אמר להן הקדוש ברוך הוא: הניחו לו, שפתו מצויה לעוברי דרכים. ועל דבר זה נענשו אנשי פלגש בגבעה. אמר להן הקדוש ברוך הוא: בכבודי לא מחיתם, על כבודו של בשר ודם מחיתם! אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן קסמא: גדולה לגימה, שהרחיקה שתי משפחות מישראל, שנאמר (דברים כ"ג) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים. ורבי יוחנן דידיה אמר: מרחקת את הקרובים, ומקרבת את הרחוקים, ומעלמת עינים מן הרשעים, ומשרה שכינה על נביאי הבעל, ושגגתו עולה זדון. מרחקת את הקרובים -

ובילקוט שמעוני שופטים (רמז עו): תדע לך כח החרם, בוא וראה מן השבטים שקנאו על הזנות של שבט בנימן, א"ל הקב"ה קנאתם על הזנות, ולא קנאתם בפסל מיכה, ועל שלא היה קנאתם על פסל מיכה לפיכך הרגו בהם בני בנימן פעם ראשונה ושניה ושלישית, עד שנפלו לפני ארון

ברית ה' והיו מבקשים תשובה, ונתרצה להם הקב"ה, והחרימו שיהיו כל ישראל הולכים אחריהם למקטון ועד גדול, שנאמר כי השבועה הגדולה היתה, וכי שבועה נשבעו כל ישראל? אלא להודיעך שהחרם היא השבועה, ואנשי יבש גלעד לא היו עמהם בקהל, ונתחייבו מיתה שנאמר אשר לא עלה אל ה' במצפה לאמר מות יומת:.

ובמגן אבות לרשב"ץ על אבות (פרק ה משנה ז): עשרה נסיונות נסו אבותינו להקדוש ברוך הוא במדבר הפירוש: לא נתחדש כלום בזאת המשנה, שהרי מקרא מלא הוא, אלא שהתנא מקבץ זה אחר זה כל הדברים שהם במספר העשרה, והודיענו שהוא מספר מדוקדק ולא נאמר שלא בדקדוק, 'כמו זה עשר פעמים תכלימוני' [איוב יט ג], שהוא שלא בדקדוק, אלא לשון ריבוי, כלומר הרבה פעמים תכלימוני. ואלו הנסיונות, פירשום ז"ל במסכת ערכין [טו א] פרק יש בערכין, ואלו הם: שנים בים, אחד בירידה, שאמרו 'המבלי אין קברים' [שמות יד יא], ואחד בעלייה, שנאמר 'זימרו על ים בים סוף' [תהלים קו ז], וכתוב 'ויושיעם למען שמו' [שם ח]. ובמדרש תהלים [בובר, מזמור קו פסקה ד ד"ה זכרני] דקדקו ממה שכתוב 'זימרו על ים בים סוף' [תהלים קו ו], על ים קודם רדתם בו, ובים כשהיו בתוכו, שהיו אומרים מן הטיט יצאנו ואל הטיט נכנסנו. ולפי הפשט אפשר לומר, שהיה הנסיון מה שנאמר 'ויסע משה את ישראל' [שמות טו כב], שהסיען בעל כרחן מפני ביזת הים, כמו שנזכר במדרש חזית [שיהש"ר פרשה א פסקה כו ד"ה אמר רבי עזריה] ובספרי פרשת ראה. ובפרק ערבי פסחים [פסחים קיח ב] אמרו, דרש רבה בר מארי, מאי דכתיב 'זימרו על ים בים סוף' [תהלים קו ז], מלמד שאמרו ישראל כשם שאנו עולים מצד זה, כך מצרים עולים מצד אחר, אמר הקב"ה לשר של ים, פלוט אותם ליבשה, דכתיב 'וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים' [שמות יד ל]. וזה

היותר נכון, וכן פירשוה בגמרא בערכין [שם]. ושנים במים, אחד במרה, שנאמר 'ויבואו מרתה וילונו' [שמות טו כג], ואחד ברפידים, שנאמר 'ויחנו ברפידים' [שמות יז א], וכתוב 'וירב העם עם משה' [שם ב]. שנים במן, אל יצא איש (ממקומו) [שמות טז כט], וכתוב 'ויצאו מן העם' [שמות טז כז]. איש אל (יותר) [יותר] [שם טז יט], 'ויותרו' [שם כ]. שנים בשליו, אחד בשליו ראשון, שנאמר 'בשבתנו על סיר הבשר' [שם ג], ואחד בשליו שני, 'והאספסוף אשר בקרבו' [במדבר יא ד]. ואחד בעגל, ואחד במרגלים, ושם נאמר 'וינסו אותי [זה] עשר פעמים' [במדבר יד כב]. ורבינו משה ז"ל [ד"ה אבל העשרה] רדף הפשט והניח מדרש חז"ל, ולא מנה בים סוף אלא אחד, 'המבלי אין קברים' [שמות יד יא]. והשלים המנין בתבערה, אעפ"י שלא נזכר שם נסיון, אלא שהיו מתאוננים, בלי ספק נסיון היה שם. וכן באבות דרבי נתן [נו"א פרק לד], מנה תבערה. ורבינו יונה ז"ל [ד"ה עשרה נסיונות נסו] סמך עליו בזה, וגם הוציא מהמנין יציאת העם ללקוט, והשלים המנין באומרם 'היש י"י בקרבנו אם אין' [שמות יז ז]. וכן באבות דרבי נתן [שם], מנה מסה. וכן שנו שם, ועל כולם הוכיחן משה, שנאמר 'אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, במדבר' [דברים א א], - זה מעשה העגל. 'בערבה', - על המים. 'מול סוף', - זה פסל מיכה שעבר בים, שנאמר 'ועבר בים צרה' [זכריה י יא], 'בין פארן', - מרגלים. 'ובין תופל', - דברים שנתפלו על המן. 'ולבן', - זו מחלוקתו של קרח, שהוא אומר באותו פרק 'והנה פרח מטה אהרן' [במדבר יז כג]. 'וחצרות' [דברים א א], - על העריות, 'בוכה למשפחותיו' [במדבר יא י], על עסקי משפחותיו. 'ובתבערה ובמסה ובקברות התאודה' [דברים ט כב], הרי כאן עשרה.

ובטור אורח חיים סימן תקפ"פ, וזה לשונו: כתב בה"ג אלו הימים שמתענין בהם מן התורה והמתענה בהם לא יאכל

משה רבינו ודור דעה ארבעים שנה במדבר, ואף על פי כן נעלם זאת שלא ידעו אודות

בהן ולא ישתה עד הערב באחד בניסן מתו בני אהרן בי' בו מתה מרים ונסתלק הבאר בכ"ו בו מת יהושע בן נון בי' באייר מת עלי הכהן ושני בניו ונשבה ארון הברית בכ"ח בו מת שמואל הנביא וספדוהו כל ישראל בכ"ג בסיון בטלו הבכורים מלעלות לירושלים בימי ירבעם בן נבט בכ"ה נהרג רשב"ג ורבי ישמעאל ור"ח סגן הכהנים בכ"ז בו נשרף ר"ח בן תרדיון וס"ת עמו בי"ז בתמוז נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושרף אפוסטמוס התורה והעמיד דמות ע"ג בהיכל באחד באב מת אהרן הכהן בט"ב נגזרה גזרה על אבותינו שלא יכנסו לארץ ונחרב הבית ראשונה ושנייה בי"ח כבה נר מערבי בימי אחז בי"ז באלול מתו מוציאי דבת הארץ במגפה בג' בתשרי מת גדליה בן אחיקם והיהודים אשר עמו במצפה בה' בו מתו כ' איש מישראל ונחבש ר"ע בן יוסף בבית האסורין ומת בז' בו נגזרה גזירה על אבותינו שימותו בחרב וברעב ובדבר מפני מעשה העגל בו' במרחשון עיורו עיני צדקיהו ושחטו בניו לעיניו בכ"ח בכסליו שרף יהויקים את המגילה אשר כתב ברוך מפי ירמיה בח' בטבת היה מעשה דתלמי המלך בט' בו לא כתבו רבותינו על מה הוא בי' בו סמך מלך בבל על ירושלים להחריבה בח' בשבט מתו הזקנים שהיו בימי יהושע בן נון בכ"ג בו נתקבצו כל ישראל על שבט בנימין על ענין הפלגש ועל פסל מיכה בז' באדר מת מרע"ה בט' בו גזרו תענית על שנחלקו ב"ש וב"ה זה על זה אלו ימי תעניות קבלו ישראל מן התורה ועוד גזרו רז"ל שיהו מתענין מפני שלשה דברים בב' זה' על חורבן הבית ועל התורה שנשרפה ועל חרפת ה' ולע"ל הקב"ה עתיד להפכם לששון ולשמחה דכתיב והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושמחתים מיגונם וכן יה"ר במהרה בימינו אמן.

הפסל, וכן תחת הנהגתם של שופטים היו עובדים עבודה זרה הרבה כמבואר בשופטים, וכן תחת הנהגתו של יאשיהו המלך שהפך עולם ומלואה בביעור עבודה זרה בכח של מלכות, ויאשיהו הי' צדיק גדול כמו שמעיד עליו הפסוק (מלכים ודברי הימים), ואף על פי כן היו ליצני הדור עושים מה שלבם חפץ שלא בידיעתו, כמו שאמרו חז"ל.

ובפרשת דברים (א', י"ג) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים לשבטיכם ואשימם בראשיכם, ופירש"י שהם ניכרים לכם שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיזה שבט הוא ואם הגון הוא, אבל אתם מכירין בו שאתם גדלתם אותו לכך נאמר וידועים לשבטיכם, עד כאן לשונו.

וכתב על זה בספר דברי שלום להגה"ק מוה"ר אברהם שלום מסטראפקוב זצ"ל (בן הגה"ק משינאווע זי"ע) וזה לשונו, הנה יש להוכיח מזה גודל מעלת הצדיקים, אפילו כשיש איזה מחלוקת בין איזה צדיקים ושומעין מהם שאחד אומר על חברו דיבורים כנגדו, ידוע שזה מחמת בעלי לשון אשר היצה"ר רוצה להפריע הצדיקים ותלמידיהם מעסק מצותם ותורתם על כן הוא מעמיד הולכי רכיל

בשקרים שונים, וקלי הדעת אומרים, כיון שהרבי הוא בעל רוח הקודש, איך אפשר להטעותו, ומזה באים חס ושלום לפקור באמתיות צדקת הצדיקים הקדושים האמתיים, ובאמת מי שאומר כה, שאי אפשר להטעות את הצדיק, הוא אפיקורסות, כיון שמצינו שאפילו משה רבינו עליו השלום אדון הנביאים אמר וידועים לשבטיכם שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע כו' ואם הגון הוא כו' אלא על כרכך שאם בא איש צבוע לפני הצדיק ורוצה להטעותו שהוא איש כשר אפשר שהצדיק אינו יודע פנימיותו, כמו שאמר משה רבינו ע"ה איני יודע מי הוא עד כאן לשונו.

ובפרשת וישלח (ל"ב, ט') על פסוק והי' המחנה הנשאר לפליטה וגו' פי' האבן עזרא ח"ל, כי אין הנביא יודע הנסתרות אם לא יגלה לו ה', ואלישע אמר וה' העלים ממני (מלכים ב' ד' כ"ז) עד כאן לשונו.

הרי שמשה רבינו ואלישע הנביא לא ידעו וכן שאר הנביאים לא ידעו רק מה שהגיד להם השי"ת, אבל שאר הדברים יתכן שנעלם גם מהם ויתכן שידעו אבל אינו מוכרח ואפשר שיתעלם מהם.

ומצינו ביעקב אבינו ע"ה ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם, אבל החסידים אומרים כי רק אצל יעקב הי' יכול להיות דבר כזה שלא ידע מה שנעשה תחת רשותו, אבל לא אצל מרן ז"ל... וכן רק את יצחק אבינו הי' אפשר לרמות, אבל החסידים אומרים כי הרבי גדול מכולם ואותו אי אפשר לרמות, ומוכרח שידע הכל ויכול הכל, וממילא ראיתא ברורה שהכל הי' טוב.

ומבואר בספר מלכים שנמצאו מכשולים של כרת רח"ל תחת גדולים מדורות קדומים, כגון אסא מלך יהודה שהי' צדיק והי' לו כח של מלאכות, ואף על פי כן נאמר (מלכים א' ט"ו י"ד) והבמות לא סרו, פירש"י במות היחיד שהורגלו ליקרב עליהן לשמים משחרבה שילה עד שנבנה הבית שהיו הבמות מותרות לא סרו עתה ואע"פ שנאסרו משנבנה הבית והיו עונשים עליה כרת, עד כאן לשונו.

וגבי יהושפט שהי' צדיק, נאמר (מלכים א' כ"ב, מ"ד) אך הבמות לא סרו עוד העם מזבחים ומקטרים בבמות - וכן גבי יהואש (מלכים ב' י"ב, ג') ויעש יהואש הישר בעיני ה' וגו' רק הבמות לא סרו וגו', וכן גבי עזרי' (מלכים ב' ט"ז ג') ויעש הישר בעיני ה' רק הבמות לא סרו וגו', וכן גבי יותם שהי' צדיק מופלג (כמבואר

ברש"י דברי הימים ב', כ"ז ב', ויעש הישר בעיני ה' ככל אשר עשה עזיהו אביו הטובות שעשה אביו, וזהו שאמר ר' שמעון בן יוחאי במסכת סוטה אלמלא יהי' אברהם אבינו מקבל עליו כל עוונות הדור עד לו אני הייתי מקבל חטאי הדורות מאברהם עד לי, ואם הי' יותם בן עזיהו עמי היינו מקבלים עלינו מאברהם ועד סוף הדורות וכו' עד כאן לשונו עיי"ש) ואף על פי כן נאמר (מלכים ב' ט"ו ל"ד) רק הבמות לא סרו וגו' - עד חזקיהו המלך שאצלו נאמר (מלכים ב' י"ח ג') הוא הסיר את הבמות.

ובימי המהרש"ל זצ"ל נמצאו מכשולים של חלב תחת הנהגתו והנהגת שאר גדולים שבימיו, כמבואר בספר ים של שלמה, ושם במסכת חולין פרק גיד הנשה סימן י"ט כתב ז"ל, אני הגבר ראיתי שרוב המנקרים שלנו אע"פ שמחמירים בענין ניקור לחתוך אפילו מההיתר ובכל זאת נמצא הרבה פעמים שמקילין בחלב, לכן נהגתי בעצמו שלא לאכול בשר מנוקר עד שיבדוק הבשר על ידי עוד מנוקר עד כאן לשונו, עיי"ש.

ובכרתי (להגה"ק מוה"ר יונתן אייבעשיץ זצ"ל) כתב בסוף סימן ס"ה וזה לשונו, בזמן הזה יש להחמיר יותר שלא לסמוך על חזקת כשרות

המנקר כיון דעכשיו רבו החומרות וכבד עליו הטורך ועל הרוב אינם בני תורה ואין לסמוך בניקור כי אם על בקי וירא ה' מרבים, עד כאן לשונו.

עוד כתב וז"ל, מיום עמדי על דעתי שלמדתי הלכות ניקור להיות בקי בהן ובשמותיהן, לא סמכתי על מנקר כי אם מה שהייתי מנקר בעצמי ויגיע כפי אכלתי, עד כאן לשונו.

ובספר צנה לדוד (להגאון מוה"ר דוד דייטש זצ"ל, מגדולי ספרי הניקור בשנת תק"ח) כתב וזה לשונו: ראיתי מנקרים חותכין בשר ואומרים זה חלב ועל חלב גמור אומרים שזה בשר, וכמה פעמים עמדו המנקרים ואומרים בחוצפה כך קבלנו וכך מנהגינו מקדם, והיינו בעיניהם כמתעתע באומרם אם אמת אתך למה אין מזהירין לנו הרבנים אשר בארץ המה חכמי הדור על זה, ואני בעניי אמרתי להם בודאי חכמי הוראות לא ידעו מזה המכשול. ועל מהנגך אני אומר דור תהפוכות המה ומנהגם לגיהנם, עד כאן לשונו.

ובספר שאלות ותשובות בית יצחק (יורה סימן ס"ד) כתב אודות הרבנים שמשכו ידיהם

מן המנקרים בשר מליתן השגחה עליהם וסומכין על המנקרים שלמדו איש מפי איש, ולפעמים גם רבי לא שנה ואם כן תלמידו מנין לידע, וגם בחלק הפנימי הכל ממשמשין בו נשים ועבדים וקטנים, ובפרט שוחטי זמנינו שלומדים דיני שחיטות ובדיקות מחדש ולקחו קבלה מהרב וענין ניקור לא ראו ולא ידעו כלום ועם כל זה לאחר שנתמנו לשו"ב עושים את עצמם למנקרים והעולם סומכין עליהם ואין מי שישגיח עליהם, והכל מפני שגם הרבנים בעלי הוראה אינם בקיאים בטוב ענין זה, על כן צריך הרב ללמוד בעצמו מקודם בטוב סדר הניקור בחלק הפנים, עד כאן לשונו (מובא בהקדמה לספר גבעת פנחס).

ושם בספר גבעת פנחס הלכות ניקור כתב ז"ל, הרבה שנים שאני עוסק בעניני ניקור והייתי בהרבה עיירות גדולות וקטנות, וראיתי בעוונותינו הרבים שיש הרבה מכשולים ועוררתי עליהם וכולם נתנו לי טובת עין, עד כאן לשונו.

ועיין בקונטרס דרכי חיים להר"ר רפאל ז"ל, משמש בקודש אצל מרן הקדוש בעל דברי חיים זי"ע, והקונטרס מפורסם לאמיתי (וידוע שגם הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע הי' מעיין בו

לפעמים) ובסופו מספר על מכשול בענין החלב תחת הנהגתו של הדברי חיים ובית דינו, אבל נחרדו תיכף לתקן המכשול.

ובודאי אם היו מכשולים תחת מלכות בית דוד כנ"ל, בזמן שצדיקים היו שולטים ולא הי' עולם של הפקר, ואם נמצאו מכשולים של חלב תחת הנהגתו של המהרש"ל ז"ל ושאר גדולים שבימיו, וכן בדורות שאחר כך תחת הנהגת גדולי עולם כמבואר לעיל, וכל ההמון חרד בלי הפקרות, למה לא יוכלו להמצא מכשולות גם בימי מרן מסאטמאר זצ"ל בלי ידיעתו בעולם של הפקר שבמדינת אמעריקע, מקום זייפנים ורמאים וקלים וריקים אשר אין לשום אדם שליטה עליהם ומי יאמר להם מה תעשה, ויכול להיות שלא ידע מרן ז"ל עם מי יש לו עסקים, וכמו שהי' זה מציאות אצל משה רבינו ע"ה.

שאלה כ"ה

למה יכשלו רבים בפעם אחת?

תשובה לדבר:

כי הדרך הוא בכל עבירה שאדם רואה שאחרים נכשלים בה נכשל אחריה בקל, וכל אחד גורר את חבירו. מהאי טעמא בבשר, כיון שרבים אוכלים

בשר ואינם רוצים לפרוש ממנה עם כל הערעורים מפני אטימת לבם, שאר כל הקהל נגררים אחריהם. ודבר זה מבואר היטב בכלי יקר (ויקרא ד') על הכתוב ואם נפש אחת תחטא, ומובא בילקוט מעם לועז ויקרא (פרשת י"ד) וז"ל: שאם הוא חטא שאדם רואה אחרים שעושים אותו, הוא עלול לשגות שהדבר מותר והוא עשוי לעבור עליו, שכן יש מקום לטעות, אבל חטא שאינו רואה כלל שאחרים יעשוהו, רחוק מן הדעת שהוא יעשה. ולכן אומר שם הכתוב ואם נפש אחת תחטא. ונאמר כאן "אחת", שלא נאמר כן בכל הקרבנות דלעיל, כדי לרמוז שרק הוא חטא באותו החטא, שלא ראה חטא זה אצל אחרים, עד כאן תוכן דבריו עי"ש.

שאלה כ"ו

למה הרב שליט"א צועק כל כך על השחיטה ולא על שאר דברים? ולמה יקרא דבר כזה שכולם יוכשלו באיסור שכל אחד יודע שאסור לשחוט שלא כהוגן? ולמה יכשלו רבים בפעם אחת?

תשובה

הבעל שם טוב הקדוש¹ זי"ע גילה לנו סוד זה מה ששמע במתיבתא דרקייע. ידוע שעיקר דרך הבעל שם טוב היה לתקן שחיטה, מקוה, ועירוב.

הויכוח הגדול בין תלמידי הבעש"ט זי"ע, איזהו הדבר העיקרי שראש ומנהיג הדור צריך להשגיח עליו:

בספר ברכות אברהם (פרשת ואתחנן) כתב שמעתי שתלמידי הרבי ישראל בעל שם טוב ז"ל היו יושבים ביחד ומתווכחים איזהו הדבר העיקרי שראש ומנהיג הדור צריך להשגיח עליו.

יש מהם אמרו: שהעיקר הוא להשגיח על הזביחה שיהיה השוי"ב [השוחט ובודק] ירא שמים, וכן בכל

(ד) הבעל שם טוב זי"ע, [היה לו נשמת רבי שמעון בן יוחי] ראשי תיבות ישראל בעל שם, [ונשמת האריז"ל].

שאר ענינים השייכים לזה כי ח"ו מאכלות אסורים מטמטמים את הלב.

ויש שאמרו עירובין הוא העיקר כי הלכות שבת כהררים התלויים בשערה (חגיגה ד-י ע"א) והאיסור חמור מאוד.

ויש אמרו מקוה היא העיקר להשגיח שהמקוה תהיה כשרה בלי שום חשש, כי אם יסוד בנין האדם הוא חס ושלום בלי כשרות קשה לו מאוד להתגבר על הרע ר"ל.

ואחר זה אמר להם מרן הריבש"ט נהר"י בעל שם טוב [ז"ל בזה הלשון, תיתי לי" כי בעת הזאת פלפלו

(ה) ראה רש"י שבת (ק"ט עמוד א'), תיתי לי – ישולם שכרי. ועיין רש"י ביצה (ל"ו עמוד ב'), תיתי לי דעברי אדמר – תבואני זאת בשכרי שעברתי על דברי רבי. וברש"י בכורות (דף ל' עמוד א'), תיתי לי – שכר טוב. [והלשון תיתי לי מובא בש"ס הרבה פעמים על ענינים גדולים כמו: (שבת ק"ח ע"ב, תיתי לי דקיימית שלש סעודות בשבת, דקיימית מצות שפילין דקיימית עיון תפלה, דלא סגינא ארבע אמות בגילוי הראש, תיתי לי דקיימית מצות ציצית שם. ובמגילה דף כ"ח ע"ב, תיתי לי דלא אסתכלי בגוי. ובערכין דף טז ע"א, תיתי לי דקיימי כל דאמור רבנן.]].

וצריך ביאור כי ידוע שכל הצדיקים האמיתים עובדים את ה' שלא על מנת לקבל שכר, ובפרט הבעל שם טוב הקדוש זי"ע שהי' לו נשמת הרשב"י ונשמת האריז"ל בוודאי לא חשב על קבלת שכר, וצריך ביאור למה אמר הלשון תיתי לי – ישולם שכרי, כנ"ל? ואפשר לבאר דהנה מעשי

אבות סימן לבנים, ורצה לרמוז לנו בבחינת (ויגש מו, כח) "ואת יהודה שלח לפניו גושנה ודרשו חז"ל (בראשית רבה פרק צ"ד, ב. ילקוט שמעוני ח"א רמז קנב), שהכוונה היתה: להתקין לו בית תלמוד שיהא מורה שם תורה ושיהיו השבטים הוגים שם בתורה. כמו כן מלמד לנו הבעש"ט הקדוש זי"ע, שידעו שיבא זמן לפני ביאת המשיח שרוב הרבנים יהיו מן הערב רב, ולמד אותם הדרך הנכון מה שהרב צריך לעשות שיהיה שייך להקדושה ולא חס ושלום להצד שני, הוא שיעסוק בג' דברים האלו שהם עמודי העולם, (ואם הרב אינו משגיח על ג' דברים אלו הוא לבד יהיה האחראי על כל זה, וידונו אותו בשמים על כל זה) והדברים האלו הם כל חשובים בשמים שאפילו צדיקים גדולים כאלו כמו הבעל שם טוב הקדוש ביקש גם כן שהוא רוצה לזכות בהשכר הגדול הזה.

וה' האיר עיני שה"מהרש"ק זי"ע כתב כמו כן בספרו (שו"ת טוב טעם ודעת חלק א') אחר שיצא במלחמתו נגד השוחט בבארדיטשוב שהאכיל עשרות שנים טריפות, וזה מד דעת לדורות אולי יזדמן עוד מעשה כזה ידעו איך להתנהג ולקיים החכמה תחי' את בעליה בשני עולמות, והלוואי כד שכיבנא יפוק לקדמנא זכות זה מה שביערת הרעה הזה מן העולם" וכן יאבדו כל אויביך ד'. ועלינו יערה רוח ממרום". (דברים הללו ככתבם וכלשונם נעתקו משו"ת טוב טעם ודעת ח"א בפתחי שערים שכתב הגאון שר התורה מהרש"ק זצ"ל אודות השוחט רע מעללים מק"ק בארדיטשוב שזכה להרחיקו ולהעבירו).

על כן סוף דבר הכל נשמע, אשרי חלקו ועמלו של זה שיעורר אחרים ויגן עליהם שלא יתפטמו בנבילות וטריפות, ועל ידי זה שלא יתפטמו במאכלות אסורות יצאו הרבה מאחינו בני ישראל במלחמת קודש, להגן על השחיטה כהלכתה במדינתם וידרשו ויבקשו להחזיר עטרת קדושת ישראל ליושנה, ושישמרו את נפשם ואת ילדיהם ממכשולים בעיני מאכלות אסורות, וה' הטוב יהיה בעזרו לזכות את

גם כן במתיבתא דרקייע איזה מהם עיקר ואמרו
כמר וכמר.

והסימן הוא במקרא (חבקוק ג') בזע"ם תצעד ארץ
ר"ת "זביחה, "עירובין, "מקוה, כל אלה הם יסוד
הארץ. עד כאן לשונו.

הערה: מה שכתב הבעל שם טוב זי"ע ששמע
במתיבתא דרקייע, וכו', בוודאי ששמע מפי הקדוש
ברוך הוא בעצמו, כמו שכתוב בספר ברכת חיים
[מהקדוש רבי חיים ישעיין הכהן בעל המחבר
מסגרת השלחן, ולקוטי שושנים, וספר ישועות
חיים ועוד,] (פרק ד' דף ח' אות כ"ז), וז"ל:

ובספר דגל מחנה אפרים כתב בשם הר"י
ב"ש ז"ל וזה לשונו: יש איש בעולם
ששומע תורה מפי הקדוש ברוך הוא
ושכינתיה, לא מפי מלאך ולא מפי כו',
ואינו מאמין עצמו שלא ידחה מאת
הקדוש ברוך הוא ח"ו, כי בקל יכול
לדחות לנוקבא דתהומא רבה ח"ו. וסמך
לזה פסוק לא בשמים היא וגו' ולא מעבר

הרבים, ומגלגלים זכות על ידי זכאי, ויהא רעוא משמיא
שבזכות הזו לבד יזכה לאריכת ימים ושנים, ויהי חלקי עימו,
ובזכות זה תתקרב גאולתינו ופדות נפשינו אמן.

לים היא. ה' יקרב אותנו בימין צדקו עד כאן לשונו.

ועיין בספר "אגרות לחם שלמה" מהגאון משאמלויא זצוק"ל, (בדף מ"ד ע"א), שכתב וזה לשונו: הבעל שם טוב זי"ע אמר על הפסוק חבקוק ג' בזעם תצעד ארץ, זע"ם נוטריקון ז'ביחה עירובין מ'קוה, שג' דברים אלו הם ראשיים ונחוצים מאד שצריכין לישראל דהיינו שחיטה כשרה משו"ב [שוחט ובודק] ירא שמים, ושיהי' עירובין בעיר, ומקוה כשרה, ועל ידי זה יצעד ויקומם הארץ.

ולעניית דעתי יש לרמוז זה במה שכתב בחידת שמשון (שופטים י"ד) ומע"ז יצא מתוק, מ'קוה עירובין ז'ביחה, על ידי אלו נשפע שפע לישראל.

ויש לרמוז בפרשת שופטים ונגש הכהן ודבר אל העם ואמר אליהם שמע ישראל כו', וכתב רש"י ז"ל אפילו אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד כדאי אתם שיושיע אתכם, עיין בסוטה מ"ב ע"א לשון חז"ל בשם רשב"י, ורש"י שינה בלשון אחר.

ויש לומר דנרמז בלשונו הקדוש אפילו אין בכם אלא קריאת שמ"ע, נוטריקון ש'חיטה מ'קוה עירובין, כדאי אתם שיושיע אתכם. ונראה לפרש בזעם תצעד ארץ, על פי מה שכתוב בספר הקדוש אוה"י (אוהב ישראל, פרשת בראשית)

בשם האריז"ל דמה שכתוב בפרשת בחקותי והארץ אזכור רצה לומר דהשם יתברך יזכור מה שהארץ חטאה ושינתה מאמרו של הקדוש ברוך הוא שאמר שתוצא הארץ עץ פרי עושה פרי, והארץ שינתה ותוצא עץ עושה פרי. וזה מליצת זכות על ישראל כשיחטאו חס ושלום כיון שנברא מדבר שחטא, אם כן אין חידוש שיחטא האדם עיי"ש.

וזה בזעם כשיש זעם מהקדוש ברוך הוא,
אז תצעד ארץ ללמד זכות עלינו והבן, עד
כאן לשונו.

ובזה אפשר לפרש מה שכתוב (תהלים פרק
ז פסוק י"ב) אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צְדִיק וְאֵל זֵעַם בְּכָל
יוֹם, שכל זעמו של הקדוש ברוך הוא הוא רק
על ג' דברים אלו.

(ו) והכוונה בזה, דהקדוש ברוך הוא זועם על ג' דברים
אלו אם לא שומרים אותם כהוגן, ועל ידי שמעוררים את
העם בג' דברים אלו, מסירים את חרון אף ה' מישראל
ומעוררים רחמי שמים כי כשיש דין למטה אין דין למעלה
כמשאחז"ל.

(ז) כדאיתא במסכת סנהדרין (דף קה עמוד ב) על הפסוק
(במדבר כ"ד) "כרע נפל שכב וגו' וידע דעת עליון", השתא
דעת בהמתו לא הוה ידע, דעת עליון הוה ידע? מאי דעת
בהמתו? - דאמרי ליה: מאי טעמא לא רכבת סוסיא? - אמר

להו: שדאי להו ברטיבא. - אמרה ליה הלא אנכי אתנך, - לטעינא בעלמא. אשר רכבת עלי - אקראי בעלמא. - מעודך עד היום הזה ולא עוד אלא שאני עושה [לך] מעשה אישות בלילה, כתיב הכא (במדבר כ' כ"ב) ההסכן הסכנתי, וכתיב התם (מלכים א' א') ותהי לו סכנת. אלא מאי וידע דעת עליון - שהיה יודע לכוון אותה שעה שהקדוש ברוך הוא כועס בה, והיינו דקאמר להו נביא לישראל (מיכה ו') עמי זכר - נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אתו בלעם בן בעור מן השטים עד הגלגל למען דעת צדקות ה', מאי למען דעת צדקות ה' - אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל:

דעו נא כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי כל אותן הימים בימי בלעם הרשע, שאילמלא כעסתי כל אותן הימים - לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט. היינו דקאמר ליה בלעם לבלק. (במדבר כ"ג) מה אקב לא קבה אל וגו' (מסורת הש"ס: ומה אזעום לא זעם ה' - מלמד שכל אותם הימים לא זעם ה', (אותן היום [הימים] לא זעם ה').

אל זעם בכל יום וכמה זעמו - רגע, שנאמר (תהלים ל') כי רגע באפו חיים ברצונו וגו'. איבעית אימא: (ישעיהו כ"ו) לך עמי בא בחדריך וסגר דלתך בערך חבי כמעט רגע עד יעבר - זעם. אימת רתח - בתלת שעי קמייתא, כי חוורא כרבלתא דתרנגולא. - כל שעתא ושעתא נמי חוורא! - כל שעתא ושעתא אית ביה סוריקי סומקי, ההיא שעתא - לית ביה סוריקי סומקי. ההוא מינא דהוה בשיבבותיה דרבי יהושע בן לוי דהוה קא מצער ליה. יומא חד נקט תרנגולתא, ואסר ליה בכרעיה, ואותיב. אמר: כי מטא ההוא שעתא - אילטייה. מי מטא ההוא שעתא - נמנס. אמר: שמע מינה לאו אורח ארעא, דכתיב (משלי י"ז) גם ענוש לצדיק לא טוב, אפילו במיני לא איבעי ליה למימר הכי. תנא משמיה דרבי מאיר: בשעה שהחמה זורחת והמלכים מניחין כתריהן על ראשיהן ומשתחווים לחמה - מיד כועס.

שאלה כ"ז

הבעיה עם השוחטים על הבהמות ועופות היו כבר מלפני אלפים שנה, אז למה יותר גרוע עכשיו, האם יש היום עופות ובהמות אחרות?

תשובה:

על עופות:

עד לפני שבעים שנה שחט שוחט אחד, במשחטה אחת, בערך 20 עופות לשעה, כי היו עושים הכל ביד להוריד הנוצות, לפתוח העופות, וכו'.

היום עם המכונות האוטומטיות שוחט שוחט אחד 1200 עופות לשעה.

זאת אומרת 60 פעמים (6000% אחוז) יותר ממה ששוחט שחט לפני שבעים שנה.

על בהמות:

שוחט אחד שחט בעיר גדולה לערך 3 בהמות ביום אחד.

עכשיו שוחט אחד שוחט יותר משלש מאות בהמות ביום אחד.

זאת אומרת 100 פעמים יותר (10.000% אחוז) יותר.

האם אתה יכול לדמות את השחיטה מאז - להיום?

שאלה כ"ח

**מה אני יכול לעשות, אני איש פשוט,
איך אני יכול להיות צדיק יותר גדול
מהרבנים שלי?**

תשובה:

רבי נחמן מברסלוב זי"ע (נכד הבעל שם טוב) ראה ברוח קדשו ואמר, שלפני ביאת המשיח הקדוש ברוך הוא יסמוך רק על אנשים פשוטים.

שאלה כ"ט

**אני חסיד... אני הולך בדרך שהרבי שלי
הולך וכולנו הולכים בדרך הבעל שם
טוב, ולהבעל שם טוב לא היה בעיות עם
השחיטה והכשרות, אז מה כבוד הרב
מבלבל לי את הראש עם הבעיות של
השחיטה וכשרות הבשר?**

תשובה:

א. כמובא למעלה שדרכו ומלחמתו של הבעל שם טוב היה השחיטה מספר אחד.

ב. אם אתה באמת חסיד, או רק רוצה להיות חסיד ואתה מתחיל להתנהג כחסיד, בו נראה מה אומר הספר הקדוש פלא יועץ על ענין הזה אם חסיד יאכל בשר או לא?

ג. זה לשון הפלא יועץ (אות ט' טרף): והנה בקושי יוכל המצא בהמה שתהא נקיה מכל דבר רע, ושתהא כשרה אליבא דכולי דעלמא, ומי יכול לעמוד על המשמר על זה? **לכן הניאני מנהג חסידים ואנשי מעשה שראיתי, שלא היו אוכלים כי אם בשר עוף ... אשרי אנוש יעשה זאת, ויזהר בכל צד נדנוד איסור אכילה ושתייה וזוכה לסייעתא דשמיא.**

ד. וכן מובא דבר נפלא בספר הקדוש שמחת הנפש [חתן הצדיק הקדוש בעל קב הישר זצ"ל] בקושי ראיתי סכין שחיטה אחד שיהיה כשר כדת וכדין.

שאלה ל'

איך אפשר להגיד שיש לנו כל כך הרבה בעיות בכשרות, הלא ברוך השם יש לנו מספיק רבנים מכשירים גדולים, למה הם לא מתקנים את הבעיות?

תשובה:

לא רק שהם לא מתקנים אלא הם עצמם הבעיין הכי הגדולה שהם רבנים מהערב רב.

כתוב בזוהר הקדוש ובאור החמה, כי לפני ביאת המשיח יהיו רב הרבנים ומנהיגי ישראל מהערב רב רח"ל. (ולפי הזוהר הזה אנו רואים בבירור לאיזה סוג הרב הקל הזה שייך).

והנה בפרשת בשלח כתבתי בביאור הכתוב מלחמה לה' בעמלק מדר דר, דהנה איתא בזוהר הקדוש על פסוק זה (דף ס"ז) מלחמה לה' בעמלק מדר דר, אמר ר' יהודה בכל דרא ודרא בכל דרין דאתיין לעלמא לית לך דר דלית בהו מההוא זרעא בישא וקב"ה אגח בהו קרבא, רבי יצחק אמר ועלייהו כתיב יתמו חטאים מן הארץ, עיי"ש.

עוד איתא בזוה"ק (ח"ב דף קכ:) דערב רב אינון יין דנתנסך לעכו"ם, ומנהון משומדים מינים ואפיקורסים משומדים לעבירות שבכל התורה כולה.

ובספה"ק אור החמה (פרשת נשא בשם הרמ"ק) כתב וז"ל, הערב רב הם גויי הארץ נשמת החיצונים. ושם (על זוה"ק משפטים דף ק"כ ע"ב) וז"ל מלחמה לה' בעמלק שהם ערבוביא בישא שכולם נתערבו אלו באלו וזרע עמלק נתערב בהם ויש רשעי ישראל שהם נחשבים מכולם שהם פריצי ישראל מהרסיך ומחריביך ממך יצאו וכו'.

ובבני יששכר (מאמרי חודש אדר) כתב, כתות הערב רב אשר בקרבנו הם יושבים, מינים מוסרים אפיקורסים, הן המה משורש עמלק הדעת דסטרא אחרא ער"ב ר"ב גימטריא דע"ת כאשר תראה בדורות הללו אשר בעוונותינו הרבים נתרבה האפיקורסות, וגם אותן דקיימין כלי חמס על ישראל לפשוט את עורם מעליהם

בעצות רעות בחוקים לא טובים וד"ל, עד כאן. ועיין בספה"ק תולדות יעקב יוסף פרשת נשא.

ובזוהר חי פרשת בראשית (דף קי"ג) כתב וז"ל, ועתה רוב הדור עם הראשים שלהם הם מערב רב, עד כאן.

ובספר דברי חיים בהשמטות לפרשת ויקהל כתב וז"ל, דלפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים מהערב רב כו', וז"ל הדברי חיים שם: כי ישראל בעצמן קדושים אך הערב רב כל חסדים דעבדי לגרמייהו עבדו כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעוונותינו הרבים רובן מערב רב ורוצים לשרור על הציבור וכל מעשיהם רק לגרמייהו לקבל כבוד וממון ולכן אין להתחבר רק אם עובדים באמת שמוסרים נפשם לדי' לא לקבל שום תועלת לעצמם, עד כאן עיי"ש עוד.

ונמצא מכל זה דברים נוראים, דרוב הרבנים ובעלי בתים הם של הערב רב, וצריכים ללחום נגדם במלחמה גדולה, ובעוונותינו הרבים לא די שאין נלחמים נגדם אלא הרבה אנשים יש להם קשר אתם ובונים להם בנינים ופלטרין גדולים, ונותנים להם ממון כסף רב, ויש להם שם כבוד ויקר וגדולה, והצדיקים האמיתיים המקושרים לה' יושבים בעניות לי"ע ואי אפשר להם לפעול ולעשות לצרכי שמים כראוי, להרבות פעלים לתורה וליראת שמים.

שאלה ל"א

**איך אפשר להגיד על השוחטים שהם
לא שוחטים כשר הלא הם שומרים
מצוות?**

תשובה:

א. ידוע שמערמת הסמ"ך מ"ם שלא לפתות כל יחיד ויחיד, רק מעמיד שוחטים ורבנים בכל מקום מסיטרא דילי ועל ידי זה הכל ברשתו.

ב. ראה מה שכותב בעל "תולדות יעקב יוסף" (פרשת נשא בדיבור המתחיל העולה) וזה לשון קדשו:

עתה התחכם היצר הרע שלא יצטרך לילך ולפתות וללכוד ברשתו כל יחיד ויחיד, רק יחיד אשר רבים נכשלים בו, והוא שמעמיד שוחט בעיר מסיטרא דילי המאכיל טריפות לרבים וכולם נלכדו ברשתו, עיי"ש. וזה שאנו רואים רבנים גדולים בקהילות ישראל שמכשילים הרבים ומאכילים נבילות וטריפות בישראל, זה אינו דבר חדש.

א. בספר "שערי תשובה לרבינו יונה" זצ"ל וזל"ק:

אם הרב אינו משגיח על השו"ב [השוחט ובודק] [שוחט ובודק] כראוי וסומך עצמו על חזקתו הוי הרב בכלל מאכיל טריפות לישראל חס ושלום ונתפס בעונו.

ב. וכן מובא ב"תבואות שור" (על מסכת חולין)

שהסמ"ך מ"ם יושב על כסא של ג' רגלים, רבנים, חזנים, שוחטים, ואינו צריך לעמול הרבה וכך יש לו הכל ברשתו.

ג. וכן כתוב בשאלות ותשובות "חת"ם סופר" (או"ח סימן ר"ה) שמלך זקן וכסיל יושב על כסא של ג' רגלים, חזנים, שוחטים, סופרים, וזה לשון קדשו:
 המלך זקן וכסיל (הוא היצה"ר) יושב על כסא של ג' רגלים. רגל א' החזנים המוליכין מחוץ למחנה תפלות כלל ישראל. רגל ב' שוחטים המאכילים נבילות וטריפות לבני ישראל. רגל ג' סופרים הכותבים תפילין ומזוזות פסולים, ותו לא צריך לכלום, עכ"ל"ק.

ד. ראה לעיל בשאלה כ"ו מה שכתבנו בשם הבעל שם טוב זי"ע.

ה. ולחיבת הקודש אעתיק דברים הנלהבים בחוצבים להבות אש שנאמרו מפי הקדוש והטהור בעל ספר ברית מטה משה) אצל פיוט חד גדיא) וז"ל אות באות:

הנה הואיל ואתא לידן ענין זה באתי להזכיר מעון הרע הזה שעדיין הבשר בין שנינו שאכלנו נבילות וטריפות עד כה שהי' גודל המכשלה הזאת בישראל שהרבה שוחטים אין להם הרגשה והרבה מהם מקילין בדבר וממהרים לבדוק, ופשיטא לאחר שחיטה אינם בודקין הסכין רק דרך העברה בעלמא בלי כוונת הלב מחמת שמוכן לפניו הרבה לשחוט ואינו בכדי שיעשה בזמן קצר והמלאכה מרובה, ופשיטא מחמת שמייעפים ומיגעים ידם כבדים עליהם מלבדוק סכינים יפה ושוחטים בסכין א' הרבה עד כי חדל לספור כי אין מספר

מכל התלאות ומקרה רעות שקרה עד כה וגודל עוונותם על ידי שמחלו חכמים על כבודם והעמידו להם על חזקתם דכל ישראל בחזקת כשרות עומדים מן הסתם) רמב"ם פ"ב מקידוש החודש ועוד) ועכשיו שאיתרע חזקתם, ראינו למפרע שדבר זה החריב את ביתנו אשר עדיין לא נבנה בימינו והשכינה בגלות עדיין בעונינו וכאשר נמצאו כמה קלקולים אשר אין להעלות על הספר כי קצר היריעה מלהשתרע.

ואם יאמר האומר אם אלו יצאו מחזקתן, כל ישראל מי עומדין בחזקת איסור מכל מקום למיחש מיהו בעי מחמת שצריך להיות מתון גדול ולדקדק היטב והמלאכה כבידה עליו כאשר מצאנו שכולם אינן מדקדקין בעבור זה, ובפרט בשחיתת הכבשים מחמת צמרן קרוב הדבר לפשוע ולקלקל ומחמת שיש להם לשחוט הרבה אינם מדקדקין כ"ב וממהרים לשחוט וקרוב לוודאי שמאכילין נבילות וטריפות כאשר נתברר, ומי שיהי מתמה בדבר ולומר מה גבר בגוברין ומה יום מיומים ויקל בדבר הזה בוודאי מנהג ומעשה אבותיהם בידם ששוטחים את דבריהם לאמר מי יתן לנו לאכול בשר וא"ת וישטחו אלא וישטחו שהיו נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה) יומא עה:) על שבקשו לאכול בשר תאוה היינו בשר נחירה ואבותינו חטאו ואינם ואנחנו אם נעשה כמעשיהם לא טובים להיות נלכדים בעונם ח"ו.

ואוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה ואין לנו פה לדבר ומי יוכל להגיד ולספר מה שעבר עלינו עד כה שגרמו לנו השוחטים כמה רעות ולא ידעו ששחטו לעצמם בסכין פגומה כמו כן יהי מיתתם בכלל נבילה

וטרִיפה, לכלב הוא הקליפה רחמנא ליצלן תשליך אותם ומוכרח להיות מגולגו בכלב, על כן ישימו אל לבם עונש גדול הרע הזה ויחשבו שכרם כנגד העבירה ולראות שתמיד יהי יראתו של מקום ית' על פניהם, ומה' ומישראל יהי גם כן נקיים) במדבר לב-כב), ולהראות סכינים לחכמים שבדורם לפני השחיטה) חולין יח. ובראשונים וטושי"ע סימן י"ח סי"ז ובהגהה), ואחר כך בכל שבוע ושבוע ואז תבא עליהם ברכת טוב ויזכו לרב טוב הצפון ליראיו, ועכשיו ת"ל שמענו שבכמה קהלות קדושות במדינת אשכנז העמידו כשרים ונאמנים בשעת שחיטה כדי לבדוק תיכף אחר השחיטה ולהראות סכיני לפני השחיטה לחכם, גם פה ק"ק ברלין ראה הרב המופלג הישיש והזקן אב"ד ור"מ נר"ו לגדור גדר לפני צאן קדשים שלא יסתאבו את נפשם ח"ו והסר המכשילה הזאת מישראל עד כי חדל לספור כי אין מספר.

על כן הירא וחרד מדבר ה' ויש בידו לתקן יראה שלא יתלה אשמו בראשו ואף במי שאין בידו למחות על כל פנים הרי בידו שלא לאכול בשר כי אם על פי תקנה הני"ל, ואף שלא ימצא בשר לאכול אפי' בשבתות וביי"ט אל יקל בעבור זה ח"ו דקרוב לודאי הוא שיאכל דבר איסור לפעמים, על כן ישים אל לבו הלא זה תולע ורימה ובתכלית יהי מרה, על כן אל יתבייש מפני אדם כו' ויקדש את עצמו במותר לו (יבמות ב.) ואז קדוש יאמרו לו מה קדוש לעולם קיים ויזכה בביאת ירושלים במהרה בימינו אמן סלה, עכלה"ק.

וראה מה שכתב "מהרש"ק" זי"ע בספרו (שאלות ותשובות טוב טעם ודעת חלק א') אחר שיצא במלחמתו נגד השוחט בבארדיטשוב שהאכיל עשרות שנים טריפות, וזה לשון קדשו:

"ללמד דעת לדורות אולי יזדמן עוד מעשה כזה ידעו איך להתנהג ולקיים החכמה תחי' את בעליה בשני עולמות, והלוואי כד שכיבנא יפוק לקדמנא זכות זה מה שביערתי הרעה הזה מן העולם"
וכן יאבדו כל אויביך ד'. ועלינו יערה רוח ממרום". (דברים הללו ככתבם וכלשונם נעתקו משאלות ותשובות טוב טעם ודעת ח"א בפתחי שערים שכתב הגאון שר התורה מהרש"ק זצ"ל אודות השוחט וע מעללים מק"ק בארדיטשוב שזכה להרחיקו ולהעבירו.

פלא יועץ

שאלה ל"ב

מה יכול להיות אם אני אוכל בשר כמו
שהרבה יהודים כשרים אוכלים, הלא
אני מאמין ברוך השם?

תשובה:

א. ראה מה שכתב הרמב"ם ז"ל:

מעשה נורא מהרמב"ם אודות אנשי מדינה
אחת שכפרו בתחיית המתים מן התורה מפני
שנטמטמו במאכלות אסורות

הרמב"ם הזה, מובא בספר הקדוש צפנח
פענח ובספר הקדוש דגל מחנה אפרים (פרשת
עקב), ששמע מהבעל שם טוב זי"ע, שפעם
אחת שאלו אנשי מדינה אחת במכתב
להרמב"ם ז"ל על תחיית המתים לומר להם מן
התורה. ומה שדרשו חז"ל בגמרא מן הפסוקים,
אמרו שיש לדורשם באופן אחר. ולא רצה
להשיבם הוא בעצמו דבר, אך אמר לתלמידו ר'
שמואל אבן תבון שהוא ישיבם.

וזה תוכן דבריו בקיצור על פי חכמת הטבע,
כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם, ומהדם
יורד אל הכבד, ומהכבד עולה הברירות אל
הלב, ומהלב יורד המובחר והדק אל המוח,
ושם שורה השכל וחיות של האדם. ומי ששומר

עצמו ממאכלות המותרות והאסור והטמא, נעשו דמיו צלולין וטהורין, ויש לו לב טהור, והמוח והחיות שלו נעשה חיות טהורות להשיג אמיתית החיות שהיא אלקות של כל העולמות המחיי את כולם. ומי ששומר עצמו יותר, ומקדש את אכילתו על פי דרכי ד' ותורתו, נעשה מזה בנין אב, והוא השכל לכל רמ"ח איבריו ומתקדשים ומתטהרים.

וכן להיפוך חס ושלום, נעשה בנין אב שכל עקור ומעופש בדעות זרות, וחיות שלו נעשה בחינת מת, והוא אבי אבות הטומאה וכו', ורמ"ח איבריו נטמאים וטמא טמא יקרא לכל דבר, ונעלם ממנו אמיתת החיות שהיא אלקות של כל העולמות, ונטמא ונופל לדיעות זרות ואלהים אחרים, הם אלילים אלמים מתים וזבחי מתים יקראו להם.

לכן התנאים ואמוראים ובעלי המדות וחכמי המשנה הם שמרו נפשן שלא יתגאלו בפת בג הזקן וביין משתיו, ולכן האירו שכלם והיי שורה עליהם רוח הקודש, לפרש כל מאמר סתום בדת התורה הקדושה, כי שרתה עליהם כח אלקי, אשר הוא ואורייתא כולא חד ואור נשמתם גם כן הוא חוט המשולש אשר לא ינתק לעולם ולעולמי עולמים. אבל אנשים הללו בודאי טמאים ונטמאו דמם, ומשם לבם ומוח שלהם נטמטם במאכלות האסורות והטמאות, ולכך החיות שלהם נוטה למינות ואפיקורסות, ולא יכלו לקבל מתיקות נופת צוף דברי מאמרינו הבנויים על פי שכל אלקי עולם ומלך עליון. והואיל והעיזו פניהם ויצאו לחוץ, פתאום יבוא עליהם הכורת, וכרות יכרתו אותם וכל אשר להם. וכך עלתה להם, כי לא היו ימים מועטים עד אשר בא עליהם מלך גדול והרג אותם וביזז כל אשר להם, עד כאן תוכן דבריו.

ידוע שעל ידי בשר פיגול יצאו מן הדת לערך ג' וחצי מיליאן יהודים רח"ל, כמבואר בשאלות ותשובות דברי חיים" (יו"ד חלק א' סימן ז') שאין עבירה כמאכלות אסורות שמטמטם הלב הישראלי, ובעוונותינו הרבים ראינו על ידי זה יצאו מן הדת כמה קהילות בארץ לוע"ז שאכלו ונתפטמו בנבילות וטריפות על ידי השובי"ם

[שוחטים ובודקים] **הקלים, וגברו עליהם דעות זרות עד שנאבדו מן הקהל** (עיין שם דבריו החוצבים להבות אש).

וראה מה שכתב בספר שמרו משפט על המדינות האלו שבעל הדברי חיים מציין שיצאו מן הדת: ועל הנודע ביהודה כתב עינו כעין חשמל - על מדינת מעהרן פיהם [בגרמני-ה] כתב, **נחתם היא עם חותמו של סמ"ך מ"ם ר"ל**, וישמור עצמו כל בעל נפש לעבור שם (ואין לך דבר שעומד בפני התשובה). ובעיר פראג כל זמן שהי הנודע ביהודה בחיים לא היה יכול **הסמ"ך מ"ם** להיות שם, רק בדוחק בבחינת אורח ועכשיו מולך שם, ותחילת הקלקול יצא על ידי חזן וראש הקהל וכוי - ועל בתי כנסיות אלו כתב שם כל תפלתם בהם תועבה כמו אשר מתפלל בבית הכבוד, וגרוע יותר כי שם אשר מזכירין שם.

איתא במסכת מגילה (דף י"ב), לכן אומרים ארור המן אשר ביקש לאבדי כי הוא האכיל את בני ישראל במאכלות אסורות, ועל ידי כך היה לו את הכוח לגזור על היהודים גזירות קשות, וכמו שכתוב בב"ח (אורח חיים סימן תר"ע) וזה לשונו:

בפורים היתה עיקר הגזירה לפי שנהנו מסעודתו, על כן נגזר עליהם להרוג ולאבד את הגופים שנהנו מאכילה

ושתי' של איסור ושמחה ומשתה של
 איסור. ובספר שאלות ותשובות מראה
 יחזקאל האחרון (להגאון הצדיק מהרי"ח
 אבדק"ק גלינא זצ"ל סימן מ"ג) וז"ל: כי
בעינינו ראינו את כל הגזירות
קשות ורעות המתרגשות לבא
בעולם הוא בעונותינו הרבים רק
למען העון של מאכלות אסורות
עד כאן לשונו.

שאלה ל"ג

שמעתי שהרב שליט"א צועק כל הזמן על מצב
 השחיטה שאין באפשרות לשחוט כל כך הרבה,
 והבעיה שאין שני שוחטים שבודקים את הסכין.
 גם כן שמעתי מרב אחד בבארא פארק שאמר ברבים
 שהרב שליט"א מביא מהגר"א זצ"ל שלא לאכול
 אפילו בשבת בשר עוף שלא היו שני שוחטים, ואני
 חושב שהרב הזה צודק, כי אנחנו לא חסידי הגר"א
 זצ"ל, אז מה אנחנו לא יהודים?

תשובה:

ההשגחה על השחיטה ובדיקה והעמדת משגיחים זה
 בכלל לא דבר חדש, והרב הזה שאמר ברבים ימחול

**מאוד כי כל אחד שלומד יורה דעה ומקבל סמיכה יודע
לכל הפחות קצת ממה שאני כותב לך כאן:**

(א) ברוב קהלות ממנין ת"ח וירא שמים להשגיח על בדיקת סכין והריאה שיהא נעשה ע"ד ההכשר) פרי תבואה סימן ל"ט סימן קכ"ט) וגם בירושלים ובקושט"א נוהגין כן מתקנות מהרי"ט ז"ל) שאלות ותשובות קול אליהו ח"א יור"ד סימן א' דף כ"ג). וכן באיזמיר ואגפיה (רו"ח סימן א' אות ד').

(א*) עמידת אב ובנו לא מהני (ספר הילולא דרבי להגה"צ מניזונב זצ"ל שליקט תשובות כמעט כל גדולי הזמן).

(ב) ובהרבה מקומות מדקדקין שיהי' השוחט מושגח משוחט אחר בבדיקת הסכין, סימנים והריאה ומוזהרין באזהרה חמורה בזה מפי מנהיג. העיר וחכמיה (יד אפרים קוני יפה לבדיקה ו').

והגאון מהר"ש קלוגער זצ"ל גם כן מזהיר שימנו הקהלה רואה נאמן ת"ח מופלג וירא אלקים להיות גודר גדר ועומד בפרץ ויראה שיהא הכל על נכון. ואם לא ימצאו איש ת"ח שיהא ראוי לזה יקבלו איזה שו"ב מפורסם ביראה שיהא לנאמן רואה. וזהו יותר טוב. כי הוא מבין ביותר כדת מה לעשות ותשלומי זה הרואה יהי' דוקא מן הקהלה לבל יהא עליו מורא בשר ודם (תורת זבח אות א').

(ג) במקומות שאין נוהגין לחק ולא יעבור שיהיו שנים שוחטים ואחד משגיח על חבירו על כל הנעשה עוברין בשאט נפש על פסק גאוני ותקיפי קדמאי שהתקינו כן. ובעוונותינו הרבים לא אכשור דרא. ואיני רואה שום צד

סמך להקל לאכול מהשחיטה אם לא היי על כל פנים איש ירא אלקים הבקי היטב באומנות ומלאכת שחיטה, ובדיקת סכין והריאה אשר יעמוד שם להשגיח בכל זמן השחיטה והבדיקה ומבלעדו בל ישחט או יבדק אף בהמה אחד כלל וכלל. ואותו המשגיח לא יהי לו שום עבודה אחרת רק לעמוד ולפקח, ויקבל שכרו מאת הרב המפקח וכל מה שרואה אליו יביא. (בספר בשר צדק סימן ח"י אות ו' האריך מאד בבקיאות נפלאה בזה ותוכ"ד דלדעת כל הפוסקים אשר אנו נמשכין אחריהן חובה גמורה להקפיד שיהיו שנים בודקין הסכין וגם הריאה, ובקצת מקומות היו נוהגין כן גם בעופות, ובעוונותינו הרבים נשתנה הדור לגריעותא אלף מעלות ומה שהיו מקפידין עליה בימים ההם שהי קצת שנים כתיקונם. קהלות הקודש על מכונם. הרבנים במעמדם ואימת הרבנים על אנשי קהלתו בכלל ועל הטבחים בפרט. עאכו"כ שבימינו אלה אי אפשר לזוז זיו כ"ש ממנו רק בהוספת אומץ להחמיר ולא להקל וכד' החת"ס ביור"ד. וח"ו לסמוך על סתם ת"ח ויר"א. כי המעיין בספרי הפוסקים שהבאתי יראה שהקפידו שיהיו **שנים שוחטים**. פי' דבלא"ה לא ידעו מימינו לשמאלו ופשיטא שלא יוכל לחדור למחשבת השוחטים וטבחים ולהבין ערמומותם, וכמו שכבר צעקו ככרוכיא בעל בית אפרים, והפליתי ואחרון חביב מוהר"ר הלל מקאלאמייע זצ"ל על הרבנים הנותנים הכשרים ואין יודעין בין ימינם לשמאלם מה זה סכין שלימה בלי פגימה ואכמ"ל.

ועל כן ההכרח שיהי דוקא הבקי היטב בכל מלאכת ואומנות השחיטה, (ועיין שאלות ותשובות בית דוד

להגאב"ד סטאניסלאב כי הרבה רבנים ודיינים לא בקיאים בסכיני דשחיטה ולא ידעו ולא יבינו בבדיקת הריאה, עיין שם).

ד) אלו הם הפוסקים גאוני ותקיפי קדמאי רבותינו האחרונים שמהם יוצא דצריך השגחה על ידי שוחט הבקי בכל מלאכת ואומנות השחיטה וגם יר"א בעת שחיטת בהמות הן על הסכין והן על הריאה, בלי שום דיחוי שבעולם.

1. שאלות ותשובות חת"ס יור"ד סימן י"ג.
ודעתו נוטה דגם בדקות יש צורך לזה.

2. הגאון הצדיק מהר"מ בנעט אבדק"ק ניקלשבורג יע"א. והנהיג גם בדקות, מובא בשאלות ותשובות חת"ס שם.

3. הגאון הצדיק בעל הפלא"ה זצ"ל. ותיקן כן בעיר ואם בישראל אפילו בשחיטת עופות וכל שכן בהמות בין גסה ודקה. מובא בשאלות ותשובות חת"ס זצ"ל שם.

4. בשאלות ותשובות ד"ח ח"א יור"ד סימן י"ב למרן הגה"ק מצאנו זצ"ל, והעיד שכן המנהג כמעט כל תפוצות ישראל, הגם שהשוחטים מומחים ויראי השם, ויותר החמירו שאם אחד טרוד ילך אחד מהבי"ד עמו לשחיטה.

5. במעשה רב מנהגי הגר"א צ"י. שדעת הגאון החסיד גר"א זצ"ל לאכול מאכלי

חלב בשבת מלאכול מבהמה הנשחטה
בלי משגיח עומד על גבו.

6. הגאון הגדול מוהר"ר אפרים זלמן
מרגליות זצ"ל בעל בית אפרים, ומט"א,
בספרו יד אפרים בקוני יפה לבדיקה אות
ו', וכי בתוך הדברים שכבר נמצא כמ"פ
שעל ידי זה נמלטו ממכשול, ובפרט שעל
הרוב אין שניהם שווין בחכמה ובאומנות
ואיש את רעהו יעזורו והוא נכון מאד.

7. הגאון מהר"ר שלמה קלוגער זצ"ל.
בשאלות ותשובות טוטו"ד מהד"ק סימן
ק"א - וכי בסימן קט"ו שבמהדו"ת
דאפי בעיר שיש בה רק עשרה בעלי
בתים הוי בזמנינו ב' שוחטים, כי לפי
פירצת הדור ראוי להיות כן. ובתורת זבח
א' כי בשמו דתשלומי המשגיח יהי מן
הקהלה ולא מבעל הבית לבל יהא עליו
מורא בשר ודם, ומובא בדרי"ת סימן א'
סעיף קטן ע"ד.

8. שאלות ותשובות הרי בשמים, מהדו"ת
סימן קצ"ח, וכי דיש חששות הרבה אם
השני שוחטים הן אב ובנו. ושכבר הורה
זקן מהרש"ק דלא ישחטו אב ובנו בעיר
אחת.

9. פרי מגדים בשפ"ד סימן ח"י סעיף קטן
כ"ט. וכי דבעוונותינו הרבים רבו

שותפו של עמלק

מז

המתפרצים ביותר ודאי טוב הי' להחזיר הדבר ליושנה שלא ישחוט השוחט עד שיראה סכינו לחכם בעיר. גם שיהיו שנים אצל השחיטה כי טובים השנים מהאחד.

10. שאלות ותשובות קול אליהו ח"א יור"ד סימן א' דף כ"ג. ומעיד שכן המנהג בירושלים ובקושטא גם כן.

11. ברו"ח סימן ח' אות ד'. שכן המנהג באיזמיר ואגפיה.

12. בפרי תבואה סימן ל"ט סעיף קטן קכ"ט. וכ' דברוב קהלות ממנין ת"ח וירא שמים להשגיח על בדיקת הסכין והריאה שיהא נעשה ע"צ ההכשר.

13. בתבואת שור סימן ח"י סעיף כ' דהחרדים על דבר ד' ממנין ב' שוחטים דוקא.

14. שאלות ותשובות מהר"ם שי"ק יור"ד סימן ה'. אחר שהעתיק דברי תב"ש, פרי מגדים וחת"ס (הנ"ל) סיים דמי שיש לו כח והממשלה לאשר ולהקים מוסדי התורה) כמו תקנה הלזו) הוא מושבע ועומד. ואפי' צדיק גמור ואינו מאשר ומקיים התורה ביד המבטלים עובר בקרא ד"ארור אשר לא יקום". וכו' ואי עברו וביטלו לא מהני וכו' וסיים בזה

הלשון: ואם כן תקנת ב' שוחטים לבדיקת הסכין שכבר כתבו הפוסקים דלא אכשור דרא, וכן כ"ז שיש לחוש גם בדיקת הריאה ואיכא סייג שתהא הבדיקה דוקא על ידי ב' שוחטים אז אפילו גדול אינו יכול לבטל, עד כאן לשונו.

15. הגאון מהרש"ם זצ"ל בדע"ת סימן ח"י אות ל"ח, וסיים בזה הלשון: והעיד לפני רב אחד שראה קלף ישן ועליו חתומים מאה רבנים ובראשם הב"י ז"ל שתקנו שיבדקו תמיד שני שו"ב את הסכין וגם הריאה, ופורץ גדר ישכנו נחש. עד כאן לשונו.

16. בשאלות ותשובות דברי מלכיאל ח"ה סימן רס"ה. וכי דכתבו הפוסקים שטוב לתקן בכ"מ שיה"י עוד שו"ב בשעת שחיטה ובדיקה. וכל מי שיש בו יראת חטא אינו אוכל ממה שנשחט בלי עומד על גביו. ולדעתי השו"ב [השוחט ובודק] שרוצה לשחוט לבדו צריך בדיקה בירא שמים וכו' עד כאן לשונו.

17. הגה"ק בעל התניא (מליובאוויטש) זצ"ל בשו"ע שלו סימן ח"י קו"א סק"ט שצריך לדקדק עכשיו מאד שיהיו השו"ב [השוחט ובודק] הממונים זהירים וזריזים וידועים ביראת ד' יותר מהשו"ב

[השוחט ובודק] שהי' בזמן התלמיד, או שיהי' איש ירא שמים ביותר ממונה עליהם לבדוק סכינים לפני השחיטה אבל אם אינם זהירין וזריזין ויראת די' על פניהם אין להאמינם על בדיקת הסכין יותר מבימי חכמי התלמוד שלא היו רשאים לשחוט אלא אף החכם בודק הסכין עד כאן לשונו, והעיר בספר אור שמים יור"ד סימן כ"א דעל פי דברי הגר"ז יוצא לחלוטין ולעיכובא להצריך משגיח דלא די שאין אתנו יודע עד מה להעריך מעלת השוחטים שבזמן השי"ס כדי למצוא טובים מהם ואם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים, אלא אף גם זאת שאין ספק כי בעוונותינו הרבים ירדנו פלאים וגם בעסק השחיטה ומצבה לא שפרנו רק להיפוך ירד ירדנו עד ירכתי בור ודי במה שהעיד לן השלי"ה על השוחטים שבימיו) בשער האותיות אות קי) כי רבים מהמומחים רחקו לבם מיראת חטא. ועיין עוד במהרי"ל שהי' עוד לפני השלי"ה) בשאלות ותשובות מהרי"ל סימן ס"ז) שכתב בענין השחיטה וז"ל: דעתה בדור יתום הלזה שאי"ב יודע בין ימינו לשמאל וצפרניהם של ראשונים ושיחתן עדיפא מכריסן ותורתן של אחרונים כלום יש בדור הזה וכו', ועיין עוד במה שכתב הפרי מגדים

שותפו של עמלק

בשפ"ד סימן ח"י סעיף קטן כ"ט דרבו המתפרצים בשחיטה. וכן תמצא הרבה, ועל כן לדעת הגר"ז אין שום מבוא להקל בזמן הזה בלי השגחה מעולה, עד כאן לשונו.

18. ספר בית אברהם סימן ח"י בשפ"ז סעיף קטן ל"ג. וכי דעתה צריך החכם להיות גם כן אצל מיעוד הסירכות כי בזמן הזה רבו המתפרצים גם בזה. עיין שם.

19. בשאלות ותשובות עומק הדעת יור"ד ח"א סימן י"ט. כי בזאת יבחן השוחט אם הוא ירא שמים, אם יסכים ועוד ידרוש שיהי איש ירא שמים עומד עליו בעת מלאכתו שתיעשה כדבעי, כידוע דאפי' היותר זהיר מתאמץ עוד יותר ויותר כאשר עומדין עליו ורואין ומסתכלין במלאכתו. ודבר זה רבינו הגדול בשו"ע (יור"ד סימן ח"י סעיף י"ז) הורה לן בשתי תיבות שכתב כי הם (השוחטים) זהירים וזריזים וכי ועיין בשל"ה) שער האותיות אות ז' שכתב דזהירות נקרא הנזהר בשעת מעשה לשמרה לעשותה כדת שלא יעבור שום דבר מה שמוטל עליו, וזריזות נקרא שזריז קודם מעשה להקדים עצמו בסייגים ובשמירה יתירה שלא יבא לידי שום איסור הן חמור הן קל. עד כאן.

והנה כי כן יבורך גבר אשר יחדיו יהיו תמים על ראשו שני תנאים הללו, והעצה הנבחרת לצאת ידי שניהם כאחת הנהו למצוא איש תמים יר"א אשר יטה שכמו לפקח על כל מעשה השחיטה בעין חודרת על כל פרט ופרט עד כאן לשונו. ועיין עוד שאלות ותשובות דובב מישרים קל"א ג.

20. בספר חותך חיים ה' שחיטה סימן ח"י ענף ד' כ' גם כן להצריך עומד על גבו ולבד מנימוקיו שם כ' דדי לן בהני תרי עדים מהרש"ל ושל"ה שהעידו על העובדא שבא לידם ולא הרגיש השוחט בהפגימה על אף שהי' ת"ח וירא שמים גדול וגם אומן יד וכמבואר בישי"ש חולין סימן ל"ט, ושל"ה שער האותיות אות ק' ובישי"ש אחר העובדא סיים שלא לחנם כ' הרא"ש דהרבה צריך ישוב הדעת ויראת ד' בבדיקת הסכין. ובשל"ה אחר העובדא כ' דלא לחנם הי' המנהג של חכמי התלמוד לבדוק הסכין דוקא בעצמם ובכבודם ולא להאמין לשום טבח אף שהוא ירא שמים. וסיים ששמח לראות בירושלים וכל סביבותי עדיין נוהגין במנהג הלזה להראות לחכמי העיר, עיין שם.

21. בשאלות ותשובות מגינת ראש סימן פ"א מצריך שנים. וטעמו על פי מה שכתוב

בשו"ע סימן ח"י סעיף טו"ב דצריך הרבה ישוב הדעת לבדיקת הסכין שיארע כי יבדוק אדם פעמיים ושלוש ולא ירגיש בפגימה, ורק אחר כך ימצאנה כי הכין לבו באחרונה, דבחינת חוש המישוש כפי כונת הלב, והפוסקים האריכו והזהירו עד מאד בגודל המתינות והנחת רוח הנצרכת לבדיקת סכין, ותמצאנו בשמלה חדשה סימן ח"י סעיף ז' ובפלא יועץ אות ש' ובשל"ה אות ז', ובדברים אחדים להגרחידי"א ז"ל דרוש י"ד דף ס"ט, ובספר נפש חיים להגמהרח"פ אות ז' ערך זריזין מקדימין, ושאלות ותשובות עונג יו"ט סימן ס"ג ועוד, וידוע גם כן מדרכי הרפואה ותכונת האדם כי לאו כל העיתים שוות ואין הדבר תלוי ביד האדם להטות לבו והרגשיו כפי שירצה, ועל כן כמעט מן החיוב שיהיו לפחות שנים בודקין הסכין בתדירות, דאז אם אחד מרגיש כובד יעזרהו חבירו, עכ"ד.

22. בספר הנתיבות נתיב ל"ג בד"ה וכן בשחיטה, כי דלפ"מ שהעיד עלן ראש גולת אריאל עיר וקדיש מלאך אלקים מרן ר' חיים ן' עטר בעל אוה"ח בספר פרי תואר סימן ח"י אות ל"א כי מי שמקיל באיזה מצוה כבר אי אפשר שיעלה לו בדיקת הסכין כראוי, ודבריו

הלא מרפסין הרים וגבעות וכל הרואה כזאת רעדה יאחזמו כי מי גבר חי יוכל לומר שלום עלי נפשי, והלא אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. והאיך יקל למצוא אפילו אחד בדרגה זו שלא יקל בשום מצוה, ומי יוכל לבחון כליות ולב לידע מה בלבו של אדם, ועל כן טוב לבחור בשנים שיהי' שנים בודקין הסכין ושניהם יהיו מוחזקין למופלגין ביראת קל חי.

23. בספר שאלות ותשובות מראה יחזקאל

(החדש) סימן מ"ג העלה ה' תקנות שתיקן בעירו גלינא יע"א ותקנה ראשונה דטרם התחלת השחיטה חובה על השו"ב [השוחט ובודק] להראות סכיניו לשו"ב חבירו ומבלעדי זאת אסור לו לשחוט גסות, דקות, או עופות, ובאות ב' שם דאסור לבדוק הריאה או המסס בלי חבירו שיעמוד על גבו, ובאות ד' שם דכל ריעותא הנעשה בעת השחיטה חובה על השו"ב לשאול להבד"צ ואסור להשו"ב"ים להורות בעצמם, עיין שם.

24. שאלות ותשובות בית דוד להגאב"ד

סטאניסלאב. וכי דהשני צריך שיהי' לו הסכמות כי הוא בקי בענינים אלו, כי מחמת שיש הרבה רבנים או דיינים דלא

בקיאי בסכיני דשחיטה ולא יבינו
בבדיקת הריאה ולא מהני עמידתן בזה.

25. בספר הילולא דרבי להגה"צ אבדק"ק
ניזנוב בעהמ"ח הדרת ישראל, קיבץ
תשובות מכמעט כל גדולי זמנו בחובת
בדיקה על ידי שנים דוקא, ושלא יהיה
הבדיקה על ידי אב ובנו עיין שם.

26. בספר ברית מטה משה) על הגדה של
פסח, פיוט חד גדיא) כי שיראו לתקן כי
יהיה בדיקה על אתר על ידי חכם לפני
ולאחר השחיטה. וגם מי שאין בידו
למחות על כל פנים בידו שלא לאכול
בשר רק בתנאי זה, ואף שלא ימצא בשר
לאכול אפילו בשבתות וימים טובים אל
יקל בעבור זה ח"ו דקרוב לודאי הוא
שיאכל דבר איסור לפעמים.

27. ובשאלות ותשובות חיצו שנונים סימן
צ"א הרעיש עבור תקנת שנים עומדים
ולדעתו אילו הי' סנהדרין בימינו בלתי
ספק שהיו גוזרין כן בגזירה חמורה אחר
שהחוש המעיד יותר מאלף ראיות, מעיד
לן ריבוי הכשלונות בשטח השחיטה לא
יאומן כי חדלו לספור, וידוע פי' מרן
החת"ס זצ"ל דאיזהו חכם הרואה את
הנולד) מחדש) מהנולד) לשעבר). והרב
אשר ירים יד להכשיר בלתי זה, בדור

הזה, עתיד ליתן הדין ואשמת קהלו
בראשו תלוי, וכו' עד כאן לשונו.

28. בספר פעמי צדק יור"ד סימן ח"י החמיר
בתשובת קהל שנכשלו במקום שלא הי'
עומד ע"ג השוחט) הבאתי דבריו במדור
"ענינים שונים".

29. בפנקס הגדול דק"ק פרעשבורג נכתבו
תקנות בענין השחיטה שחתמו עליה
הגה"ק מוהר"ר משה חריף זצ"ל,
והגה"ק מוהר"ר עקיבא איגר זצ"ל) בעל
משנת דרעי"ק) וז"ל: בגזירת עירין
ובמאמר קדישין פתגמא פתגם המלך
מלכותו של עולם וכו' השוחטים אל ירים
איש את ידו לשחוט או לבדוק שום עגל
וכבש בהיותו לבדו. כי אם אחד מחביריו
השוחטים עומד על גבו ורואה במעשיו
שהוכשרו מעיקרו עד סופו וכו' עד כאן
לשונו.

30. בספר זובחי הזבח סימן ח"י כלל ה' אות
ו' להעמיד ב' וגם בעופות, יעיין שם, ועיין
עוד לק' אות ה' או"ק ט"ו בשם מלבי"ם.

31. ועיין עוד לקמן אות ה' או"ק ט"ז.
ובאו"ק כ"ג תוספת טעמים מרובים
להחמיר בזמן הזה יותר משנים
קדמניות.

ואחר הצעת כל הני דיעות אין גם אחד שיוכל להסס ח"ו בדבריהם. כי מי בדורינו אנו אשר לא נחשב מתלמידי תלמידיו לאחד מהני גאונים הנ"ל אשר נגרר גם בשאר הוראותיו אחריו, וכל שכן בדבר הגדול הזה שחיטה ובדיקה אשר עוסקיה מרובין ויודעיה מועטין והמכשלה עצומה. ולא נשאר לן עצה אחרת לצאת ידי שמים רק בהעמדת שני שיעמוד על גבו השוחט בבדיקת סכינין והריאה.

זכרו נא מה שכתב במשב"ז סימן ח"י סק"ח דאם עבר ושחט וחיסר דבר שתיקנו חז"ל אף על גב שלא נכשל בהדבר שבשבילו חששו חז"ל מכל מקום מקרי "עובר על דחז"ל" עיין שם.

1. בשאלות ותשובות תירוש ויצהר) סימן כ"ה) אות ב' וז"ל: כל אחד מהשובי"ם מחויב להראות סכיניו לחבירו קודם ולאחר שחיטה ויהי לכ"א מהשובי"ם איזה חלפים כשרים מוכנים קודם השחיטה... עד כאן לשונו.
2. בשאלות ותשובות בית הלל) סימן מ"ט) וז"ל: ומה טוב לתקן שבכל שחיטת גסות יראו שני שוחטים סכיניו של כל אחד ואחד, עד כאן לשונו.
3. ותקנה זו נתקבלה כמעט בכל הקהלות והיתה לחק עולם) השוחט והשחיטות דף צ"ה).

ה) ועכשיו בענין השגחה בשחיטת העופות - מצינו גם בשחיטת העופות שהידרו גאוני עולם להצריך שנים לבדוק הסכין לפני השחיטה ולאחריה.

א) בשאלות ותשובות חת"ס יור"ד י"ג העיד שתיקן בעל הפלא"ה ז"ל בק"ק פפד"מ דאפי" שום עוף לא ישחטו בלי שנים בודקין הסכין לפני שחיטה.

ב) ומרן החת"ס זצ"ל העיד שבק"ק פרעשבורג מחמירין בשחיטת הכפרות שבין ר"ה ליוה"כ) וקצת פוסקים העירו על דבריו דמשמע שאז החמירו מטעם שמרבים העם להביא והשעה מכריח לזה, ודקדקו מזה דבמקומות שנתפשט לשחוט הרבה בזה אחר זה ודאי צריכין להעמיד שנים גם לעופות, לדעת מרן זצ"ל. עיין בסמוך).

ג) מרן החת"ס זצ"ל כי עוד שם דעל כל פנים גם בעופות במקומו שלא תיקנו להעמיד שנים מכל מקום רגילין הב"ד של ג' לבא פתאום לבית המטבחים ולבדוק סכיניהם ולחטט אחרי כל מעשיהם באופן שבכל עת יהיו בגדיהם לבנים, ובכל זאת בכל ער"ח מחויבים להראות סכיניהם לחכם. עד כאן.

ופוק חזי באותה תשובה גופא כמה אישר כחו וחילו להגה"צ מהר"מ בנעט זצ"ל על שהנהיג בעירו להחמיר בע"ז יותר ממה שלפניו והוסיף על זה דאם כבר נתפשט כמה שנים הו"ל כפשט איסורו בכל ישראל ושום בי"ד אינו יכול לבטלו. עיין שם.

ג*) בשאלות ותשובות ד"ח יור"ד סימן י"ב לשונו סתום וחתום ואפשר לפרשו גם על שחיטת עופות שכתב

דכן המנהג כמעט בכל תפוצות ישראל ששני שוחטים אין שוחט אחד בלתי תבירו שרואה סכיני עיין שם.

ד) גם מדברי הכו"פ סימן ח"י אות טו"ב יוצא כן במקומות ששוחטין הרבה העתקתי הדברים לקמן אות כ"ח.

ד*) מדברי הגאון בעל בית אפרים זצ"ל) בקוני יפה לבדיקה אות וי) יוצא כי גם בעופות במקום שהשחיטה מרובה ודחופה כמו שנתפשט בזמן האחרון מן הצורך לתקן שיהיו דוקא שנים להנצל מכל מכשול) בשר צדק סימן ח"י ענף ז').

ה) בשאלות ותשובות עומק הדעת סימן כ' כי לפ"מ שנראה עוד בדברי הקדמונים כי הרגשת הסכין הוא מלאכה היותר קשה בשחיטה וכבר אירע אצל היותר גדולים וטובים שלא הרגישו בפגימה דקה מאד ומה נעני אנו בתרייהו, ועל כן הרוצה לצאת דין שמים בכל וכל יהדר אחר שחיתת שנים דוקא גם בעופות, עד כאן.

ו) בשל"ה שער האותיות אות ק' התאונן מאד מאד על מצב השחיטה הרעועה ודעתו שם מאד בהחזרת מנהג הישן שבדקין הסכין לפני שחיתת השוחט וכי' וז"ל: ולא לחנם היי המנהג של חכמי התלמוד לבדוק הסכין דוקא הם בעצמם ובכבודם ולא להאמין לשום טבח אף שהוא ירש כי הרבה צריך ישוב הדעת וירא שמים לבדיקת הסכין וכי' וסיים שם דכאשר בא לירושלים עיה"ק וראה הנהגת בדיקת הסכין באימה יתירה ובהראותו לחכמי העיר וכן בכל מלכות א"י שמח לבו, ובדבריו שם ניכר שכן נהגו שם בין בבהמות ובין בעופות, וכן העידו זקני

ירושלים שהמנהג שם מעולם במקום ששוחטין הרבה עופות ששנים בודקין הסכין.

ז) בפרי מגדים שפי"ד סעיף קטן כ"ט שכתב דרבו המתפרצים וטוב להחזיר הדבר ליושנה שיהיו שנים אצל השחיטה ושיראה החכם את הסכין וכו' עיין שם, ומיירי בכל מיני שחיטות דבהמות ודעופות.

ח) בשמלה חדשה סימן ח"י סעיף כ' דבמקומות החרדים לדבר ד' ממנים שנים על השחיטה, וטובים השנים מן האחד. ומיירי גם בעופות דדבריו סובבין על תקנת חז"ל (חולין ח"י) דמיירי גם בעופות.

ט) עפי"ד הרא"ש, וטור ושו"ע סימן ח"י סעיף טו"ב צריכין שנים לבדוק גם בעופות בזמן הזה, כי על פי דינא דגמרא (חולין ח"י) טבת צריך להראות סכינא לחכם, והטעם שנתבטל מבואר ברא"ש וטושו"ע שם דממנין אנשים חכמים וידועים בזמן הזה זההירים - וזריזין ולהם מחלו חכמים כבודם, נמצא דהתקנה לא נתבטלה רק במקום שהשוחטים זהירים וזריזין, ופירושו של זהירין וזריזין כבר ביאר בשל"ה) שער האותיות אות ז') דהיינו שמקדים עצמו בגדרים וסייגים ושמירה יתירה שלא לבא לידי שום איסור חמור או קל. וגם בשעת מעשה נזהר מאד שלא לעבור על שום דבר ועיין מסלת ישרים מפרק ב' עד פרק י'. גדרי זהירות וזריזות ואם כן בהיות שבעוונותינו הרבים נתמעטו הדורות ונחלשו הלבבות ונצמצם כח היראה עד למאד, מאן מפייס מי גדול ממי, ופוק חזי מה שכתב רש"י ז"ל על הכתוב וידועים לשבטיכם דאמר משה רבינו עליו השלום אם בא לפני א' מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיזה שבט

הוא ואם הגון הוא וכו', התבוננו עד היכן הדברים מגיעין כי משה רבינו עליו השלום מבחר מין האנושי אדון הנביאים לא האמין בעצמו להעיד על יראת זולתו. ומה נעני אכן אבתריי, והזמן גרמא להחזיר עטרה ליושנה ולהעמיד משגית ירא שמים מרבים הבקי במלאכת השחיטה לבדוק הסכין ולעמוד אצל השחיטה גם בעופות) זובחי הזבח סימן ח"י).

(ו) הרמב"ם בהלכות שחיטה פ"א ה' כ"ו מורה כדינא דגמרא דטבח צריך להראות סכינו לחכם לפני השחיטה ובאם לאו מנדין אותו, ומסתימת לשונו נ' שאינו מחלק בין זמן התלמוד לזמנינו כמו שחילק הטור בשם הרא"ש, וכן נראה דעת הראב"ד מובא במכל מקום שם שכתב הטעם דהצריכו חז"ל חכם לבדיקה ולא הצריכו כן בשאר מצות כתפלין וציצית מפני שצריך לפנות המחשבה היטב בשעת הבדיקה כדי שירגיש בפגימה, שאנו רואין שפעמים יבדוק האדם הסכין ולא ימצאנה פגומה ויחזור אחר כך ויבדוק וימצאנה פגומה אין זה כי אם רוע לב שפנה לדברים אחרים וכו'.

ולבד ממה שלפי זה יוצא דגם בזמן הזה כן, לפי הטעם שנתן דיש לחוש שהטבח לא יזהר ככל הצורך והחכם נזהר ביותר, עוד יש להוסיף מה שכתב הש"ך בסימן ח"י סעיף טו"ב בשם מהרש"ל פ"ק דחולין שקרא תגר על השוחטים בזמן הזה שבודקין הסכין במהירות ובלי כוונת הלב, וכנראה גם הש"ך הסכים עמדו, הרי שכבר בימיו בטלה חזקת הזהירות אצל השוחטים כל שכן בזמן הזה.

ומכל זה מסתבר היטב לומר דדעת הרמב"ם והראב"ד להצריך בכ"מ ובכל זמן משגיחים ירא שמים מאד לבדוק הסכין ולעמוד אצל השחיטה בכל המינים בהמות חיות ועופות, ובכל זמן, ובכל מקום.) שאלות ותשובות חדותא דשמעתא סימן פ"ד).

(יא) בספר ב"י מטבחי' סימן ח"י על סעיף י"ז כ' בזה הלשון: לענ"ד איני רואה שום צד היתר להקל בזמן הזה בשחיטה בלי שנים בודקין הסכין תחת) ושלוחו) של החכם שבזמן חכמי התלמוד כמבואר בחולין דף ח"י. והלא עיקר פנים להקל בזמן הזה הוא חידושי של הרא"ש כי נשתנו העיתים והשוחטים שבזמן הזה זהירין וזריזין יותר מהטבחים שבימי חכמי התלמוד ולהם מחלו חכמים כבודם. עיין שם ומובא בטור יור"ד סימן ח"י ואחריו במחבר סימן י"ז. והלא הרא"ש בעצמו בתוך דבריו התאונן על שנתבטלה התקנה לגמרי כי אינו נכון דהרבה צריך ישוב הדעת וירא שמים לבדיקת הסכין. וזה כשלעצמו די להבין כי דברי הרא"ש הם יותר לימוד זכות מפסק הלכה, וכן נראה מרמב"ם וראב"ד.) אמר המו"ל עיין לעיל אות י' ותבין הכוונה) וכן יוצא מחמשה חומשי עמודי ההוראה - של"ה) אות קי.) מהרש"ל ב"ש"ש פ"ק דחולין סימן ל"ט.) ש"ך) בסימן ח"י סעיף י"ז, (פרי מגדים) שפ"ד סעיף קטן כ"ט) שמלה חדשה) סימן ח"י סעיף כ') שהצטערו עד למאד למה נתבטלה תקנה הראשונה בדיקת הסכין לפני השחיטה, והעידו על גודל המכשלה בכל עידן ועידן אשר על פי זה באמת בטלה שפתי צדק שהצדיק הרא"ש המנהג מטעם שהם זהירין וזריזין ועכשיו לא מיני' ולא מקצתי'.

ועל כן כל מן דין איני רואה היתר בשחיטת בהמה להקל בזה. וגם בעופות קשה להקל במקומות ששוחטין הרבה דיש בהו ביטול ישוב הדעת, עד כאן לשונו.

(ב) בשאלות ותשובות קב ונקי סימן מ' וז"ל: ועל דברתו בענין העמדת שנים בשחיטת העופות במקומות שהעסק בהם מרובה, לית דין צריך בושש כי על פי שנים עדים דוקא יקום דבר, והכי זוטרא לכו דברי מאור הגולה בשו"ע הגר"ז סימן ח"י בקו"א סק"ט: דכעת שאין החכם בודק סכין שלפני השחיטה צריך לדקדק עכשיו מאד שיהיו שו"ב הממונים זהירים וזריזים וידועים ביראת ד' יותר משו"ב שהי' בזמן התלמוד. או שיהי' איש ירא שמים ביותר ממונה עליהם לבדוק סכינם לפני השחיטה, אבל באינם זהירין וזריזין ויראת ד' על פניהם כ"כ אין להאמינם על בדיקת הסכין יותר מבימי חכמי התלמוד שלא היו רשאים לשחוט אלא אם החכם בודק הסכין, עד כאן.

והנה למצוא איש די רוח אלקין ביי להבחין ולהפלות בין שוחט לשוחט איזה לקרב ואיזה לרחק. וברוח קדשו להצביע כי זה האיש ירא שמים יותר מטבחי חכמי הש"ס, מילתא דלא שכיחא. ולהמתין על זה ולמנוע מבשר עד אז הוא גזירה שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בה. והעצה היחידה להרבות בודקין אשר בצירופן אולי יגיעו לשיעור ירא שמים יותר מטבחי יחידי שבימי הש"ס. ועוד כעין סרך ספיק ספיקא והיינו ספק דלמא השוחט עולה למעלה משוחטי זמן הש"ס, ואפילו לא, אולי מגיע השני המשגיח לדרגא זו. ואולי לא, דלמא גם בל"ז לא

יקלקל. ובצירוף כל הני ספיקי כבר יש ע"מ לסמוך בשעת הדחק ולצורך.

ובזה ירווח לן טעמא חדתא להמבואר בשאלות ותשובות טוטו"ד מהד"ג סימן ל"ה שהעביר הגאון מהרש"ק ז"ל שו"ב עבור שאינו רוצה להראות סכינו לשו"ב השני כי מי שהוא ירא שמים אדרבה רוצה להראות סכינו להנצל ממשגה וכו' עיין שם ולפמ"ש לעיל יש להוסיף עלה דבאמת כל מה שמוסיפין בבדיקות י"ל מקור גדול מעיקרא דדינא וכמ"ש לעיל דכולי האי ואולי שיגיעו למעלת בודקים זהירין וזריזין שיראת ד' על פניהם תמיד. הנצרך לדינא כדי הגר"ז הנ"ל, ושוחט הלזה המסרב בבדיקת שו"ב השני לאו מיראת הרוממות יתירה דאיתא ב"י ושלדעתו די ביראתו לבד, דאדרבה כל שמרבה ביראה יותר נוח לו שיבדקו גם אחרים. דומיא דתז"ל דהווי מכנפי לכולהו טבחי כי היכי דלימטי"י שיבא מכשורא, ועקב ענוה יראת ד', אלא על כרחך זה מראה היפוכו כי אין בדיקת הסכין דבר גדול כ"כ שיצטרכו לה כמה בודקים ומראה לקלות דעתו. ועל כן ראוי להעבירו, עכ"ד.

יב) אמר המו"ל: עיין גם בדברי מלכיאל ח"ה רס"ה שגם הוא חרץ משפט שו"ב שרוצה לשחוט לבדו שצריך בדיקה בירא שמים).

יג) בדע"ת סימן ח"י אות ל"ח דבימי הב"י חתמו מאה רבנים ובראשם הב"י שתמיד יבדקו שני שו"ב את הסכין וכו' ומדבריו שם נ"י. דגם בעופות כן שהלא האריך שם בדע"ת לבאר כי עיקר החששות בשחיטה הוא הסכין, וזה שייך גם בעופות.

יד) בשוחט דברי מלכיאל ח"ה סימן סה"ר נ' גם כן
 דבמקומות שיש עסק גדול בשחיטת העופות יש להעמיד
 דוקא שנים לעמוד על השחיטה, ושו"ב שמסכים לשחוט
 לבדו צריך בדיקה אחר ירא שמים שלו שודאי אינו
 שלימה, עיין שם.

טו) בספר בית אברהם סימן ח"י בשפ"ז סעיף קטן
 ל"ג דעתה צריך החכם להיות גם כן אצל מיעוד הסירכות
 כי בזמן הזה רבו המתפרצים גם בזה, עיין שם, ועפ"ז
 העלו בשאלות ותשובות בתי לוי סימן כ"ד, ובספר עוד
 חזון. ערך שחיטה, דבימינו שנתרבו הפרצים גם בשחיטת
 העופות על ידי שוחטים ביום אחד עופות למאות
 במקום אחד והמכשול עלולה מאד, גם שם צריך להעמיד
 חכם ומומחה לבדוק הסכין ולפקח על שאר העניינים,
 עיין שם.

טו*) המלבי"ם תיקן בעיר בוקארעשט שהשוחטים
 מחוייבים להראות סכין של שחיטה זה לזה קודם ואחר
 השחיטה, וכל שיעבור על זה שחיטתו פסולה, ונפסל
 עולמית) שאלות ותשובות יד אלעזר ק"ז).

טז) ובספר חמדת לב דף ק"ד כי אגב אורחא בענין
 תקנת שנים שוחטים דלפ"מ שעולה מדי הפוסקים
 דתקנה הוא, אם כן אפילו ירצה להקל על סמך שהשוחט
 היחידי ידקדק הרבה ויתמיר ביותר לא הועיל, ואסור
 לעשות כן. ואדרבה, יש בו משום איסור בל תשחית, עיין
 ברמ"א סימן ח"י סימן י"א וט"ז סעיף קטן י"ז, וב"ח
 שם, וכן כתוב בכו"פ, ובשפ"ד ומש"ז שם, ובתורת
 יקותיאל סק"ד, ושמלה חדשה סי"א ותב"ש כ"ג, כו.

טז*) וכן מבואר בשאלות ותשובות עומק הדעת יור"ד ח"א סימן י"ט להחמיר גם בעופות, מובא לעיל אות ד' מספר 1.

יז) וכ"ה בספר חותך חיים מובא לעיל אות 20, וכן כתוב בספר שאלות ותשובות נחמד מפז עיין להלן אות כז'.

חי) וכן נראה בשאלות ותשובות מגינת ראש סימן פ"א, מובא לעיל אות 12.

יט) ובשאלות ותשובות מראה יחזקאל החדש סימן מ"ג מובא לעיל מספר 24, דתיקן בעירו דאסור להשוחט לשחוט גם עופות טרם יראה הסכין לשו"ב חבירו.

כ) לעיל במספר 26) הבאתי שקיבץ הגה"צ מניזנוב זצ"ל תשובות מכמעט כל גדולי זמנו בחובת בדיקה על ידי שנים דוקא, ואין הספר תחת ידי, אבל כאשר יראה המעיין שם בפנים ימצא כי מנימוקי הרבה הפוסקים ההם יוצא הדין להחמיר גם בעופות, עיין שם.

כא) וכמו"כ הבאתי במספר 1) אודות חתימת ק' רבנים בתקנה זו ויש לחוש להרבה או לכל שהחמירו גם בעופות כן. ועל כל פנים חזי לאיצטרופי להתאמץ ולהחזיק בתקנה זו גם בעופות.

כב) בספר ברית מטה משה, הבאתיו מספר 27) חידש דגם מי שאין בידו לתקן הרבים, על כל פנים בידו למנוע עצמו מלאכול בלי שנים שוחטים, עיין שם.

כג) והגיע לידי עוד תשובה כת"י לאחד מח' דורינו וכ' שם כמה ראיות חזקות להצריך בזמן הזה השגחת עומד

על גבו השוחט לבדוק הסכינין ולפקח על כל הנעשה גם בעופות. והוסיף דלא מיבעיין לשיטת הפוסקים אשר נדב לבן אותנה לתקן תקנה גם לשחיטת עופות גם לפני מאה וחמישים שנה) אמר המו"ל: עיין מה שכתבתי לעיל בכ"ב האותיות, ותבין) ודאי דלא אכשור דרא אולם גם להפוסקים אשר כתבו בפירוש שתיקנו רק לבהמות כאשר מתבוננין בנחת ובהשכל בדבריו הקדושים בקל יכולין למצוא טעם לשבח לתקנה זו בזמן הזה גם לעופות.

לדוגמא: הביטו וראו מה שכתב בשאלות ותשובות חת"ס יור"ד סימן י"ג דבק"ק פרעשבורג אף שאין מדקדקין לשנים כל השנה מכל מקום בשחיטת כפרות שבין ראש השנה ליום הכיפורים מקפידין, והטעם דאז השחיטה מרובה והשוחט מוטרד בשחיטתו ונחוץ לאחר שיעמוד ויבדוק גם כן הסכין, והוא הדין בזמן הזה כל השנה ששוחטין כל שעה עופות למאות והטירדה ודאי יותר גדולה משם, גם דעת מרן החת"ס זצ"ל מסכמת להצריך שתים דוקא.

וכן נראה מלשון הרש"ק שכתב (בשאלות ותשובות סוטו"ד מהד"ת קט"ו) אשר לפי פירצת הדור והעזות ראוי להיות כן שיהיו שני שוחטים דוקא ואפי' בעיר דלית בהו יותר מי' בעלי בתים, ומדורו של הרש"ק עד דורינו אנו נתמעטו הלבבות ונתרבה העזות, וגם בשחיטת העופות יש עזות וחוצפה בהרבה ענינים. ופשוט שלדעת הרש"ק נצרך ב' שובי"ם דוקא, אחד שוחט ואחד עומד על גבו.

ועוד צריכים לשים לב כי סדרי השחיטה שבזמן הזה הוא במהירות רבה הרבה מאות לשוחט בשעה אחד, וכפי שהעידו לפני כמה שוחטים יראים לדעתן אי אפשר שלא יאבד השוחט הרגשתו באמצע העבודה פוק חזי מה שכתב הגר"ז בסימן ח"י קי"א סק"ה להזהיר לשוי"ב דגם הבדיקה שבין השחיטות יהי לאט לאט ובכוונת הלב ולא במהירות כלל דבמהירות קצת אינה בדיקה כלל.

ועיין מנחת יוסף ביאורים סעיף קטן פ"ט שכתב תוכחה לשוחטים המתפארים במלאכתם שהם אומנים גדולים ושוחטין הרבה בזה אחר זה ובמהירות והסכין יפה. והוא מסיבה הנ"ל על שבודקין במהירות ואם הי' בודקין לאחר שחיטה במתינות ובכוונת הלב יש לומר שהיו מרגישיין ואינם יודעין כי בנפשם הוא.

וראה נא מה שכתב בדרי"ת סימן ח"י אות כ"ב בשם ספרי השוי"ב [השוחט ובודק] שכל שוחט יבדוק סכינו מדי יום ביומו בוקר קודם תפלת שחרית כי אז יהי לו הרגשה מעליא והוסיף דאף על גב שיש שפקפקו על זה מטעם שעל ידי זה יטרוד תפלתו אחר כך וגם מטעם איסור עשיית חפצים קודם התפלה. מכל מקום דעתו מכרעת לדלג על כל חששות הללו כיון שי"ל שינצל עי"ז מחשש אכילת איסור אם יש לחוש שאחר התפלה לא ירגיש כ"כ להעמיד הסכין בלי חשש פגימה כל שהיא, עיין שם.

הדברים מבהילין עד היכן כח של הרגשה מגעת וכמה קל כח הפסדו כי באי עשיית שום דבר רק שהיית הזמן מאז קימתו בבוקר כבר אבד חלק מהרגשה, עאכו"כ

העובד כמה שעות שמפסיד יותר מדאי, ואינו חומרא לבד להצריך בודק סכינין. (ובמדור "ענינים שונים בשחיטה וטריפות" אות י' תמצא טעם לשבח שהשוחטים מעניינים שיצא בדיקת סכיניהם חד וחלק. ויש להם נסיון נורא בזה, ומה"ט גם כן ההכרח שיהיי בודק מן הצד, עיין שם).

ועיין במנחת יוסף ביאורים סעיף קטן פ"ג לבדוק הסכין אחר כל ה' עופות ולא לשחוט יותר מה' מבלי בדיקה בינתיים והסכים עמדו בדכ"ת סימן ח"י אות ע"ז (ועיין במדור "ענינים שונים בשחיטה וטריפות" דיש אומרים דבשחיטה זמנינית לכו"ע דינו כן) ויש חולקין על זה והוא השמלה חדשה סימן י"ג ושפ"ד סעיף קטן ח"י שכתבו דבעיוה"כ בשחיטת הכפרות וכדומה שיש לפניו לשחוט הרבה ולא יספיק הזמן קרוב הדבר שמסיבת הנחוצה לא יבדוק היטב בכוונת הלב ובמתון על כן יש להקל שלא יבדוק בינתיים עד לשון שואל. עיין שם.

ועכשיו ממנו נקח ראיתא עצומה ומבוררת להצריך בהכרח ומעיקרא דדינא בודק סכינין לבד מהשוחט, בזמן הזה, דזאת ידוע שסדר השחיטה בשחיטות הגדולות לשחוט הרבה מאות בתוך שעה אחד של ס' דקות. ושם לפי דבריהם בודקין הסכין אחר כל כ' עופות, ויש אומרים מה' עופות. ובמקומות שאין העסק גדול כ"כ מכל מקום שוחטין לערך ג' וד' מאות לשעה, ופחות מזה קשה למצוא, ובאותן מקומות בודקין גם כן אחר לערך כל כ' עופות. ואם כן אין יוצאין להלכה לשום דיעה. כי להמחמירין לבדוק אחר כל ה' ודאי דאין יוצאין והמקילין שלא לבדוק הלא כתבו להדיא שטעמם

שמחמת המהירות לא יבדוק היטב בכוונת הלב ובמתון ועל כן יש להקל) עיין שמלה חדשה סעי'ג ופרי מגדים בשפ"ד סעיף קטן ח"י, ואם כן בימינו שבדוקין אחר כל כ' או מ"ה בדיקה מהירה שהלא טרוד הוא במלאכתו והרבה פועלים ממתניין לו לכולא עלמא לא טוב עושין. ואפילו אם יצוייר לדקדק לבדוק אחר כל ה' גם כן דלא כמאן דאף המתמיר לבדוק אחר כל ה' לא כוון להקל בבדיקה מהירה חס מלהזכיר, דבר המבואר בכל הפוסקים ממש שצריך מתינות גדולה וישוב הדעת מרובה, והחוש מעידו, והמעייין היטב בדברי פוסקים הנ"ל בעיניו יראה דבזה כולם מודים רק דהמתמירין כוונתם לסדר בדיקה מתונה יותר.

ומהאי טעמא באמת העצה היחידה להעמיד אצל כל שוחט בודק סכינין שזה כל עבודתו ואין לו עסק אחרת כלל ויבא בכל בוקר בכמה סכינין חדין וחלקין לתחלת השחיטה ומיד אחר חמש או עשר עופות יתן להשוחט סכין החדש והיפה ויקח ממנו את שלו לאחר שבדקו ויבדקנו גם הוא במתינות, ואחר י' עופות יחליף שנית, באופן שגם הבעל הבית יסכים לזה ובכל עת יהיו הסכינין טובים ויפים.

ועוד רווח גדול ירוויח בזה דאיתא בפוסקים (עיין שמלה חדשה י"ד, תב"ש כ"ח, בית אברהם בש"ז סק"ה, מנחהז"ב כלל י' עשרון סעיף קטן כ"ג) דכל מה שכתב להקל בעופות באיזה צד שיהי' לשחוט בלא בדיקה לאתר שחיטה הקודמת זה זוקא כשלא אירע לו שום סיבה בשחיטה שלפניו שלסיבתה יתקלקל הסכין, אבל אם אירע לו איזה סיבה בשחיטה הקודמת שיש לומר שנפגם

הסכין. מחמתה כגון שחתך הסכין במפרקת, או שנמצא איזה דבר בוושט שנחתך על ידי הסכין שוב אסור לשחוט אחר כך בסכין זה אף בשעת הדחק וערב יום הכיפורים בלתי בדיקת הסכין תחילה וירחץ הסכין קודם הבדיקה כדת ואחר כך יבדקנו י"ב בדיקות עד כאן.

ובעוונותינו הרבים זהו גם כן רגיל במקום שהמלאכה מרובה וממהרין השוחטים לכלות מעשיהם נוגעין הרבה במפרקת והנסיון להשוחט להפסיק העבודה ולבדוק אז גם כן נתגדל כי מעכב הרבה פועלין עבור זה, אולם אם ישתמשו בעצה הנ"ל להעמיד בודק סכינין ויוכל להחליף וליתן סכיניו לבדוק כפי רצון לבו אין חשש.

ועוד חסרון גדול בבדיקת הסכין על ידי השוחט בעצמו שהלא הבדיקה צריך להיות במתינות וישוב הדעת בתכלית כמבואר בשו"ע סימן ח"י סעיף י"ז ובשמלה חדשה וכל האחרונים וכנ"ל וזה אי אפשר מטעם שכפי המציאות טבע בני אדם אם מעכבין הציבור ועיניהן תלויות בו אז על כרחך דעתו מבולבלת להיות אץ בדרכו ואי אפשר לצמצם כל מוחו למה שעושה כי מקצת ממנו מוטרד בעל כרחך וכן בנידון דידן כששוהה השוחט לעשות מלאכתו ועשירות בשביל הצבור הממתינין לו מנחתם פועלים יושבים ומצפים, ברור כשמש שתשעים ותשע אחוזים מבני אדם יוגזל מהם בכהאי גוונא מנחתם והרחבת דעתם, וזהו מעוות לא יוכל לתקון רק בהעמדת בודק סכינין, מלדעת ההפלא"ה ודעימי' (עיין באות לעיל) דמצרכו שני בודקין יצטרכו בכהאי גוונא שני בודקי סכינין כי בדיקת השוחט אין מצרפין כנ"ל.

ודבר פשוט שכל אלו התיקונים לא יועילו לענין מה שיש לחוש בגוף השחיטה שעל ידי יגיעת הגוף יבא בקל לידי דרסה מפני כבדות הגוף לאחר מלאכה מרובה.

ועוד נ"ל עפמה שכתב בתוסי' פסחים דף י"ד ד"ה שתי פרות דעיר שמתקבצין שם ממקומות שונות צריכין להחמיר כמנהג כל מקום, אם כן הוא הדין בדידן כיון שיש מקומות שנהגו להעמיד עומד על גבו אפילו בעופות (עיין לעיל) הדין נותן להחמיר בזה בכל מקומות שיש שם קיבוץ מקומות שונות. ולדעתי כמעט רוב עיירות בזמן הזה הם מסוג זה לאחר שעלה הכורת על מדינת אייראפע והנשארים נסו לנפשם. בכל קצוות תבל, באופן שבכל עיר ועיר תמצא בזמן הזה קיבוץ ממקומות שונות.

ולא אמנע מלכתוב בשם חכם אחד מה שאמר ליתן טעם להצריך משגיח על גבו השוחט לבדוק סכינו, על פי המבואר בשו"ע הגר"ז. סימן ח"י קו"א סק"ט שיש לדקדק בזמן הזה שיהי' השוחט יותר ירא שמים משוחט שהי' בזמן התלמוד, או שיהי' ירא שמים ביותר ממונה עליהם לבדוק סכינם, עיין שם.

נמצא שנשאר לן לבחור באחד משתים או שוחט יר"א או ממונה הבודק סכין, איש נאמן ויר"א, שיקול הדעת מכרעת לבחור בממונה שהרי מבואר בשאלות ותשובות ד"ח יור"ד ח"א סימן ז' שראה הרבה יראי השם ולומדי תורה שנתקלקלו לאחר שנתרגלו באומנות הלזו של שחיטה, וכע"ז בשמלה חדשה כי אם אין השוחט ירא שמים מרבים יורד מטה מטה. ואם כן יותר טוב לבחור בממונה כי השוחט עלול בניקל ליאבד הימנותו כעבור זמן קצר. לא כן העומד על גבו שאינו שוחט.

ועוד טעם על פי מה שכתוב בחי' מהרא"ל צינץ זצ"ל יור"ד ר"י סימן ח"י באורך כי הרגשת הפגימות הוא דבר הקשה שבשחיטות כי לפעמים אחר בדיקה יפה ומהוגנת יבא אחד וירגיש בפגימה ועל כן צריכין להזדרז באופן היותר אפשר, וכל המרבה לבדוק הר"ז משובח. עיין שם, ומי יאמר זכיתי לבי לבדוק כדבעי, אולם כאשר יתחזק הדבר בהעמדת עומד על גבו ודאי יועיל הרבה לשפר המצב.

ועוד על פי מה שכתוב בח"א כלל קמ"ג אות ד' כי עייפות וביטול שינת הלילה גורמים ביטול כח ההרגש. וכן מבואר במט"א סימן תר"ה, ופרי מגדים שם, ובכו"פ ובישוע"ק סימן ח"י ועוד, ואם כן מי יוכל לעמוד איתן חזק שכל ימיו ישן בלילה שיעור הנצרך, והלא כידוע אין זה תלוי בדעת האדם, ותלוי לפי מצב האדם ופגיעותיו הבאים עליו וחיזוק העצבים וכח העצבים שלו. ועל כן טובים שנים לבדוק מן האחד.

שאלה ל"ד?

**למה ברוך מרדכי בגימטרי' 502 כמנין בשר, וכמו כן
ארור המן בגימטרי' 502 כמנין בשר**

ראה מה שכתב בזה בספר הקדוש קב הישר פרק ק"ב שכל השחיטות של חצי מיליון יהודים בשנת ת"ח ות"ט היה בגלל הבשר הטרף רח"ל.

שאלה ל"ה

מה המקור בחז"ל שיהיה באפשרות לומר לימוד זכות על הרבנים המכשירים שכל מה שעושים הוא בשביל כסף, הלא הם יראי ה' באמת לפי דעתי?

תשובה:

גם ירא שמים בהול על ממונו

פתיחה: מדור זו מטרתה להוציא טעות מושגר בפי ההמונים כי אדם שהוא ירא שמים אמיתי כל הון דעלמא לא יחליפנו ולא ימיר אותו, ולא יעבירוהו מדעתו, האמת ניתן לגלות כי דבר זה בניקל גם לבר בי רב דחד יומא לברר זיל קרי ביי רב הוא ומקרא מלא דיבר הכתוב "השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים" וגם תכז"ל הוסיפו ואימצו דבר זה בהבאת דוגמאות שאירעו אצל גדולי התנאים ואמוראים שנשחדו בלי יודעם ונהפך לבם בהטייה להנותן כמבואר בכתובות קה. לדוגמה נאמר שם "אפילו חכם גדול ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא סמיות הלב" "ואפילו צדיק גמור ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא טירוף הדעת" עיין שם.

ועוד, גורמת לו להפך דברי אלקים חיים ממש ואומר על טהור טמא, ועל טמא טהור, על אסור מותר, ועל מותר אסור. (ספרי שופטים קמ"ד).

ועל האחרון אעתיק מה שכתב בילקוט ירמי' רצ"ב "משה ושמואל מעלה שני נביאים הללו מכל הנביאים על ידי שלא נטלו שוחד שאלולא כן לא הי' להם כח כנגד ישראל להוכיחן". (ועיין עוד סוטה מז: דברים רבה ה,

סה, תנחומא תולדות חי ושופטים חי' מכילתא משפטים כג, שוח"ט תהלים י"ז, ילקוט תולדות קי"ד).

וכל הנ"ל הם דברים פשוטים בלי שום פקפוק בעולם כלל, ודבר אלקינו יקום לעולם. אולם רעיון חדש רצוני להעיר;

בש"ס שם המדובר בשני מיני שוחד, אחד - הוא נתינת ממון מיד ליד ממש על מנת להצדיק הנותן בריבו. והשני - הוא נתינה בעקיפין דהיינו בהיות הנותן מכיר בהמקבל שלא יסכים לעבור ציווי תורה"ק לקבל שוחד מערים בהערמות שונות שיהנה ממנו המקבל מבלי יודעים, בהבינו כי אך יהנה פורתא ממנו כבר יטה לבו אצלו.

אבל עדיין יש מין שוחד שלישי המבואר הרבה בדברי הפוסקים והיינו שאינו מקבל שום ממון או שאר טובת הנאה לא להדיא ולא בעקיפין כדי לעקם את הישר, ברם ענין אחר יש דהיינו שמשעובד להשני בפרנסתו וכיוצא ואף על גב שעובד ביגיעת ידים וזיעת אפים עבור משכירתו מכל מקום כל שבידו להנות בעל הבית שלו, כבר יש לו נטייה לזה, וכל שכן כשעל ידי זה יקבל בעצמו הנאה ובן בנו של קל וחומר כשנגרם הפסד לבעל הבית על ידו וחש עתידות למו שבעל הבית ירגיש עליו ואולי עוד יפטרנו ממשמרתו וישבור מטה לחמו, כי אז ודאי יצמצם כל הרגשיו שלא יבא לידי כך.

והנמשל בכל זה מובן, וננקוט לדוגמא "שוחט" שאנו בו עסיקין והאופן שיש בו הני ג' מינים: ענין הראשון - השוחט שוחט בעל חי בתדירות וכל מה שמרבה להוציא

כשרות יש בו טובה לבעל הבית, ובימים קדמונים לא היי
מה לחוש כי השוחט לא קיבל משכורת מבעל הבית רק
הרב היי בעל הבית שלו ולא היי כל חשש של הטיית
השוחט לטובת בעל הבית.

הדורות נתקלקלו הגלגל נתהפך אחורנית וענין
השחיטה נסתבב להיות ככל שאר מסחרים שבעולם אשר
בעל הבית הוא המשביר והמשפיע והשוחט עבד שלו
ואליו עיניו תלויות ליתן לו לחמו מימו פשתו וצמרו.

ומהפכה זו גרמה כמובן חורבן עצום בשטח הכשרות
שהרי עכשיו מעשי השוחט נמדדן על פי רצון בעל הבית.

והצרה גדולה עוד יותר כאשר בעל הבית או שלוחו
(המחזיר כל תהלוך העסק לבעל הבית) מסתבין אנה
ואנה בעת העבודה ומבחינין היטב מי הוא המחמיר
ומאריך בבדיקת סכיניו (שנקרא בפי הבעל הבית -
פארשלעפט"ע קרעני"ק) ומי המקצר שאינו מבטל כ"כ
ממלאכתו והבדיקה אצלו טפל. ועוד מכיר מי הוא
המטריף ברגילות מזמן לזמן, ומי הוא שרחוק אצלו
הזדמנות להטריף, וכן בשאר כל הדברים שעל הרוב חלק
הרוחני מנוגד לחלק הגשמי. וכל מה שהשוי"ב [השוחט
ובודק] מתקרב ביותר להרוחני המורה על תוסי יראתו
את קונו, מרבה לאבד חיניו בעיני בעל הבית ומשרתיו,
כיון שמפסידו לכיסו.

ואז כבר עברה הנסיון כל גדותיה כי השוי"ב [השוחט
ובודק] אשר עיני שכל לו ירגיש מיד כי "מעשיך יקרבוד
ומעשיך ירחקוד" עליו נאמר אבל לא במובן האמיתי
שמעשיו הכשרים יקרבוהו רק להיפוך. ואעתיק מה

שכתב בעולת יצחק (דף כ"ה ע"ד אות י') בכגון דא, בזה הלשון: "ועיקר גדול בדבר שלא יבא בעל השור ויעמוד על שורו בעת נפיחת הריאה כי אפילו אם הוא אדם שיש בו ירא שמים הוא בהול על ממונו ויצרו תוקפו להיות מתהפך בתחבולות למעט בעסק הבדיקה כדי שיצא בהיתר, ואין צריך לומר אלו הקצבים אשר לא אמון בממוןם חביב עליהם מגופם ונשמתם וככפירים שואגים לטרף ופני להבים פניהם... עד כאן לשונו.

ועיין עוד בסמוך בהעתקת שאר הפוסקים ותמצא כולם מעידין כן.

וזאת לדעת כי אין הדבר תלוי בבעל הבית עצמו או שליחו אלא הוא הדין אם נמצאים שם אחרים שהם הולכי רכיל ומגלי סוד עד שמגיע לאזני בעל הבית, וכל שכן כשמגלים לבעל הבית ולגודל החרפה נמצאים גם שוחטים המשמיצין חבריהם. (ומבואר בשאלות ותשובות שו"מ כרך ב' ח"א מ"ח).

ועכשיו הגעתי למטרת מדור הלזה המכוונת להציע דיעות הפוסקים מעניקי חמה שכולם הודו ואמרו דכל כה"ג אין לסמוך על מדת יראת השו"ב [השוחט ובודק] אפילו אם כגובה ארזים גבהו, דאין חכמה עצה ותבונה במקום נסיון ממון, הוא טבע המוטבע במין האנושי להטות דעתו לצד כספו.

שאלה ל"ו

מה יכול הרבי לומר לי על ענין כתיבת שויתי על קלף שנוהגים הרבה ספרדים לומר בזה

הנה הענין כתיבת שויתי על קלף וכו', נעשה כדי לקיים במחשבתו תמיד, בכל עת ובכל שעה, שויתי הוי' לנגדי תמיד, זה ודאי חובה וזכות גדול הוא, והוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים, כמו שכתב הרמ"א ז"ל בסעיף א' של השלחן ערוך.

וצריך להיות שויתי גם בעסקו במשא ומתן וכו', כמבואר בסה"ק תולדות יעקב יוסף פרשת וירא (דף ס"א ע"א), וז"ל:

שמעתי בשם מוהר"ר נחמן קאסוויר, שהוכיח לבני אדם שאינם מקיימין שויתי ה' גם בעוסקו בסחורה ומשא ומתן. וכ"ת איך אפשר זה וכו', הא בהיותו בבית הכנסת ומתפל אפשר לו לחשוב בכל מיני סחורה ומשא ומתן, הוא הדין איפכא נמי אפשר, ודפח"ח. עד כאן לשונו.

וכן מסופר שם בפרשת שופטים (דף תרע"ט ע"א), וז"ל: ע"ד ששמעתי שהחסיד מהרר"ן קסויר נתן לאיש א' מידי שבוע בשבוע סך קצוב עבור כשהי' בין אנשים להזכירו ברמז שלא ישכח שם הוי' שיהי' נגדו תמיד, ודפח"ח. עד כאן לשונו.

וכן מסופר בספר משנת חסידים, אשר זקיני הרה"ק ר' יעקב קופל חסיד זצ"ל, תלמיד הבעל שם טוב הקדוש ואבי שושלת קוסוב - ויזשניץ, התפרנס ממכירת בדים בירידים שהתקיימו מפעם לפעם בסביבת מקום מגוריו.

רבי קופל היה זבוק בבוראו בכל שעות היממה, והמלאכה שבה עסק היתה ארעי שבארעי. בכל הזדמנות העביר רבי קופל את ידו על עיניו והי' אומר: "שויתי".

גם הגויים, שהורגלו לראותו מפסיק באמצע מסחרו עמם ואומר "שויתי", החשיבוהו לאיש קדוש, וכינוהו בשם "שויתיניק". התהלכה ביניהם אמרה, שאותה אמרו הגויים בשפתם. משמעות האמרה היתה: אם ה"שויתיניק" לא בא, אין היריד שוה מאומה. עד כאן.

והנה איתא בספר צוואת הריב"ש (דף ב' ע"א), וז"ל: כתיב שויתי ה' לנגדי תמיד, שויתי לשון השתוות, בכל דבר המאורע, הכל יהי' שוה אצלו, בין בענין שבני אדם משבחין אותו או מבזין אותו, וכן בכל שאר דברים, וכן בכל המאכלות, בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברים, הכל ישוה בעיניו, כיון שהוסר היצר הרע ממנו לגמרי. וכל דבר שיארע, יאמר הלא זהו מאתו יתברך שמו, ואם בעיניו הגון וכו'. עד כאן לשונו.

[ונ"ל דזהו פירוש דברי המשנה (ברכות דף נ"ד ע"א) חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה, שנאמר (ואתחנן ו, ה) ואהבת את ה' אלקיך. . . ד"א בכל מאדך, בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו, עד כאן לשונו, והיינו בחינת השתוות, כנ"ל].

וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, פירוש, שכאשר בחינת אנכי, בחינת שויתי הוי' לנגדי תמיד, יראה אותה לנגד עיניו תמיד, בכל יום ובכל עת ובכל שעה, אז (כלשון הבעש"ט) הכל יהי' שוה אצלו, הן ברכה והן קללה, כי הלא זהו מאתו יתברך שמו (כל')

הבעש"ט), וכמפורש בכתוב, ששניהם, הן הברכה והן הקללה, **אנכי נותן לפניכם היום.**

ואז יזכה שיהי' כהמשך הכתוב **את הברכה אשר תשמעון גוי'**, וכמבואר בספר הנהגות ישרות (דף י"ד ע"ב), וז"ל: הבעש"ט אמר, **שאם לא יהי' לאדם שום פניי', שיהי' הכל שוה אצלו, בודאי יזכה לכל המדריגות כו', עד כאן לשונו.**

ובזכות שזוהר ממאכלות אסורות נזכה לאכול מסעודתו של לויתן (כמבואר במדרש) בב"א.

* * *